

پیشه‌کی

سیاس و ستایش بۆ خودای بالاده‌ست توانیم کتیبی [روداوه
قورئانیه‌کان] ته‌واو بکه‌م.

ئه‌م روداوانه‌ی ناو ئه‌م کتابه‌ پیکهاتوه له به‌سه‌رهاته‌کانی وه‌ک

[اسحاب السبت، اسحاب الخدود، اسحاب الرئس، اسحاب الیمین

، اسحاب الشمال، اسحاب الجنه، اسحاب النار، اسحاب الایکه]

خودای بالاده‌ست چه‌ندان چیرۆک و به‌سه‌رهاتی بۆ ئیمه‌ له
قورئانی پیروژ باس کردوه تاوه‌کو بیته‌ په‌ند و نامۆژگاری بۆ
ئیمه‌ که سودی ئیوه‌رگرین له ژیانمان.

(اسحاب السبت)

(900) سال پیش زاینی واته (2800) پیش نیستا نهم روداوه.

له شاروچکهی (نیلا) رویداوه به شیوه کی گشتی هموان هاوران له سهر نهوهی که نهوقهومه خهریکی کاری راوه ماسی بون، له ریواتهکان هاتوه که بهنی نیسرائیل له شاروچکهیه دهژیان ژمارهیان دهگهیشته (70000) کهس.

نهم ناوچهیه دهکهوئته باکوری دهریای سور وهله لای خورهلات دهکهوئته عهره بستانی سعودی له باکور فلهستین و نوردن، فراوانترین بهشی (24 کم) ههروه ها دریزیه کهی له باکور تاباشور (165 کم). روداو به سهرهاتهکانی نهم ناوچهیه له قورنانش باسکراوه، (سبت) به شیوهی کرداری بهواتای پشو دیت، یه کیکیتر له ناوهکانی قهومی سبت بریتیه له خاکی قهومی سبت.

به پنی نهوداتیانهی بهردهستن رۆژی جومعه بوکریستیان ویه هودییهکان عیبادهتی خویان بکهن بهلام نهوان له بهرام بهر رۆژی جومعه کیشیهیان دروستکردبو، یه هودییهکان رۆژی شه ممه و کریستیانهکان رۆژی یهکشه ممه بو رۆژی عیبادهتی خویان دیاری کردبو.

به پنی نهو ریوایه تهی له ابن عباسه وه (رهزای خوی له سهر بیت) هاتوه پیغه مبهه موسا (علی سلام) فهرمانی به شونیکه وتوانی کردبو له ههر رۆژیکی جومعه دا واز له هه مو کارهکانیان بینن و خهریکی خوداپهرستی بن.

بهلام خه لکی له جیات رۆژی جومعه رۆژی شه ممه یان هه لبراردبو تاوایلتهات قسهی خویان هینایه جی، له کاتی خوی رۆژی شه ممه بو قهومی رۆژی شه ممه ته سبیت کرا (بو عیبادهت)، له گه ل نه وه شدا نهرکیکی زورقورسیان هه بو ده بوایه نهنجامی بدهن، له رۆژی شه ممه واز له هه مو کارهکانیان بهینن خهریکی عیبادهتو خواپهرستی بن. کاروپیشهی نهوان ماسیگری بو، که نه مهش له ناو نهو نهرکانه بو نابیت له رۆژی شه ممه ماسیش راوبکهن.

سهرهتا هه موشتیکی ناسایی دههاته پیشچاویان، بهلام رۆژی شه ممه بو نهوان تاقیکردنه وه بو، هه ربویه ناگاداری نه وه نه بون که چیان به سهر دیت شهش رۆژی ههفته کاریان دهکردو کرین و فرۆشتنیان دهکرد و کارو نهرکی

رۆژانهی خویان جیبه جیده کرد، کاتیکیش دهگه شته رۆژی شه ممه وازیان له کارو پیشه ی خویاندینا و پشو یان ده دا ههتا راوه ماسیشیان نه ده کرد، وه به مشیوهیه تنه ها عیبادهتیان ده کرد، بهلام کهم کهم هه ندی شتی سهیر لهوشاروچکهیه رویدا، سهرهتا ژماره ی نهو ماسیانهی راویانده کرد کهمی کرد.

ریژهی ئەوماسیانەیی راویان دەکرد ئەوەندەکەمیکرد کەوایلێهاتبو نەک تەنھا نەیاندهتوانی بۆبازارەکانی تریبیرن، بەلکو بەشی خودی شاروچکەکەشی نەدەکرد، خەلکی ناوچەکە بێتاقەت ببونو پساریک لەمیشکیان دروستبویو، کەدەبی ھۆکاری کەمبونی ماسیەکان بۆچی بگەریتەوہ.

ھەر بەمشێوہیە کات تێدەپەری، تائەوکاتەیی کەسیک لەتەنیشت دەریاکەوہ دەروشت، شتیکی سەیری لەناو دەریادابینی، کاتیکی ئەودیمەنەیی ناودەریای بینی توشی شوک بو، بەچاوی ناسایی دەبینرا کەناودەریا پیرە لەماسی، وەک ئەوہ واپو تەواوی ماسیەکان لەگەلێک پیک ھاتین و لەوشوینە کوپینەوہ، ئەم ھەواڵە لەتەواوی شاروچکەکە پلاوبویەوہ کەچی بۆرۆژی دواتر ھیچ ماسیەک نەدەبینرا وەک ئەوہ واپو کەماسیەکان بیانزانیا لەورۆژە راوناکرین، بۆیە لەوی کوپونەوہ رۆژیدواتر ئەویان جیھینشت بەلام ماسیەکان چۆندەبو بەوہزانن کەرۆژانی شەممە راوکردن نیە، نیتەر ئەمەش یەکیکیترە لەحیکمەتەکانی خودای بالادەست.

بۆجاری یەکەم خەلکی رۆژانی شەممە روداوەکەیان بەناسایی وەرگرتو بەردەوامبون لەژیانی رۆژانەیی خۆیان، بەدەرژای رۆژانی ھەفتە ریژەکی کەمی ماسیان راوکرد، بۆیە نیگەرانبون لەم دۆخە، بەلام کەگەشتنەوہ رۆژی شەممە بینیان کەدەریا پیربوە لەماسی، کە لەناوناوەکە خۆیان ھەلەدا درەوہ و خۆیان نیشانی خەلکی دەدا، کە شەویش داھات ھەمویان لەو ناوچەییە دورکەوتنەوہ، بەو شیوہیە ماسیگرەکان تورەبونو ھەندیکیان وتیان ئەمە بەوشیوہیە نابیت، ریک لەوکاتەدا گەرەترین دوزمنی نینسان (شەیطان) خۆی خستە ناوباپەتەکەوہ.

ھەر بۆیە شەیتان لەبن گویی یەکیکیان پسەپسی کردو تاکتیکی ئەوہی خستە میشکیەوہ کەچون بتوانن ئەوماسیانە راوبکەن، شەیتان ئەوہی خستە میشکیەوہ مادام ناتوانن لەرۆژانی شەممە راویان بکەن، کەواتە لەرۆژی جومعەدا تەلەیان بۆدابننەوہ بەمشێوہیە ئەوماسیانەیی لەرۆژی شەممە دین دەکەوہ تەلەکەوہ، لەرۆژی یەکشەممەش ھەمویان کۆبکەنەوہ، راوچی ماسیەکە ئەم بیروکەییە پێباشبو خیرا ئەم بیروکەییە بۆ ئەوانیش باسکرد، وایانزانی دەتوانن ئەم فیلە ئەنجام بەدن و خودا بەمکارەیان نازانیت و دەتوانن ماسیەکان راوبکەن، یەکسەر دەستبەکاربون شوینی تاییەتیان دروستکردو لەناودەریاکەوہ کەنالیانکردەوہ تاناو بێتە ئەوشوینەیی دروستیان کردوہ، بەمشێوہیە کاتیکی رۆژی شەممە ماسیەکان دین وکو دەبنەوہ لەم کەنالاڵانە تێدەپەرن و دەروشتنە ئەوشوینەیی دروستیان کردبو، کاتیکیش ماسیەکان دەروشتنە ئەوشوینەیی دروسیانکردبو دەرگای کەنالاڵەکان دادەخەن، بەم شیوہیە لەشوینەتاییەتەکیان گیریان دەخواردوہ رۆژی شەممە دەستیان لەماسیەکان نەدەداو رۆژی یەکشەممە ماسیەکانیان کو دەکردەوہ، لەگەل ئەوہی دەیانزانی ئەمکارە لەگەل ئەوفەرمانەیی خودا داویەتی بەوان یەکناکریتەوہ، بەلام بەدوای ئارەزوی خۆیان

کهوتنو نهم ستراتیژییهیان نه‌نجام دا، به‌لام ده‌باره‌ی نهم شیوازه‌ی راو‌کردنه خه‌لکه‌که بو(3) به‌ش جیابون‌نوه.

به‌شیکیان وتیان نهم‌کاره دژی نهرکه‌کانیانه، گروپی دوهم نهم فیله‌یان پیناشبو وه پالپشتیان له‌نه‌نجامدانی ده‌کرد، گروپی سینه‌میش نه‌وانه‌بون که پالپشتی هیچ لایه‌نیکیان نه‌ده‌کردو له‌دوره‌وه سه‌یری روداو‌ه‌کانیان ده‌کرد.

نهم جیابون‌نوه‌ی خه‌لکه‌که بوه هوی نوه‌ی شهر له‌نیوانیان دابگیرسیت.

نه‌وانه‌ی دژی نهم‌کاره‌بون ده‌یانوت به‌هوی نیوه‌وه ده‌که‌وینه ناو نه‌فره‌تو عه‌زایی خودا، هه‌ریویه ده‌ستیان‌کرد به‌دروست‌کردنی دیوارنیکي زورگه‌وره(به‌به‌ست) له‌نیوان خویان دروست‌کرد.

شاروچکه‌ی(نیلا) به‌هوی نه‌و به‌ریه‌سته‌وه ببو به‌دوو به‌ش، نه‌و به‌شه‌ی که‌دژی نه‌و‌کاره‌بون زور سه‌ختیان ده‌کیشا تا‌خواردنو خواردنه‌وه‌یان ده‌ست بکه‌ویت هه‌تا پیداویستی ژیانیشیان زور به‌سه‌ختی ده‌سته‌ده‌وت، که‌چی لایه‌که‌یتر به‌هوی نه‌واداهاته‌ی ده‌ستیان ده‌که‌وت به‌رده‌وام ده‌وله‌م‌ندتر ده‌بون به‌و داهاته‌ی که‌ده‌که‌وته ده‌ستیان سه‌رده‌میکي نویو پرله‌سامانیان بو

شاروچکه‌که دروست‌کردبو، وه‌ک نوه‌ی هه‌موشتیک به‌پاشی تیپه‌ریت به‌رده‌وامبون له‌ژنیان به‌لام روژیک نه‌و‌گروپه‌ی خویاندورخستبو‌وه له‌و‌کاره هه‌ستیان به‌گوران‌کاریکرد له‌گروپه یاخیه‌که ماسیگره‌کان نه‌روشتبون بو ده‌ریا بویه به‌رگه‌یان نه‌گرت و ویستیان بزنان له‌لایه‌که‌ی تر چی روده‌دات، به‌لام دیمه‌نیکي زور ناموو چاوهروانه‌کراو چاوهرپی ده‌کردن.

نه‌وانه‌ی ده‌روشتنه دیوی یاخیه‌وه‌کان گوینیان له‌ده‌نگی سه‌یرده‌بو ته‌واو شوک ببون، نه‌و لایه‌ی که‌له(12000) که‌س پیکه‌اتبون نه‌وان نه‌مابون و له‌شوینی نه‌وان مه‌یمون هه‌بون، شیوه‌یان زور له‌مه‌یمون نه‌ده‌چو نه‌وان وه‌ک مه‌یمون نه‌ده‌جولانه‌وه به‌تایبه‌ت جلو به‌رگی مرؤفه‌کانیشیان پوشی بو، نه‌وانه‌ی که‌له‌سه‌ر دیواره‌که ناودی ببون مه‌یمونه‌کان به‌خیرایی رایانده‌کرده لای نه‌وان خه‌لکه‌که‌یان بون ده‌کردو وه‌ک نوه‌ی بیانه‌وی شتیک بلین، په‌له‌قازیانبو زور به‌یان نه‌شک(فرمیسک) له‌چاو‌ه‌کانیان ده‌هاته‌خواره‌وه، به‌لام نه‌یانده‌توانی باسی ده‌ردی خویان بکه‌ن، به‌مشیوه‌یه هه‌زاران که‌س له‌ناکاو بون به‌مه‌یمون یه‌کترین ده‌ناسیه‌وه، به‌لام نه‌یانده‌توانی به‌یه‌که‌وه قسه‌بکه‌ن، به‌تایبه‌ت نه‌یانده‌توانی وه‌ک جاران خواردنو خواردنه‌وه بخونه‌وه، نه‌وانه‌ی که‌بینیان نه‌وانه بونه‌مه‌یمون بریاریندا خویان کو بکه‌نه‌وه له‌وشاروچکه‌یه پرؤنه‌ده‌ره‌وه.

دوای(3) روژیتر توای نه‌ومه‌یمونانه به‌کۆمه‌ل مردن.

(اسحاب مهديهن)

کاتیک گوئیستی نهوه دهین که له قورئانی پیروزدا چیروکیکی پر له پهنه و عیبره تمان بۆ باسکراوه.

توشی شوک ده بین دوا بیستی نهوه، دنایام ناتوانن خوتان رابگرنو بلین نهی گهر به سهر نیمه ش بیت چیبکهین؟.

(1700) سال پیش زاینی خه لکی مه دیهن، نهوه ناوچه یه ده که ویتته باشوری سوریا و باکوری ناوچه کانی نوردن، دوخه که به شیوه یه ک بو که نیتر له کونترول ده رچوبوو، نهوه شاریکه که ده وله مه نده کان بۆ نهوه ی زیاتر ده وه له مه مند بین، ده ستیان کردبو به تهر ازوبازی و مافی خه لکیان ده خوارد، نهوانه ی که مافیان ده خورا زور لهم دوخه بیزار ببون له بازرگانی کردن کاری دروستیان نه انجام نه ده دا، مافی فهرمانبهره کانی خو یان ده خوارد نهوه به شه ی که پیویستیو بدریت به فیل لیان که مه ده کرده وه، هر چه ند خودای بالاده ست رزقی گشت که س ده به خشیت، گه لی مه دیهن له سته مکارو سته ملیکراو پیکه اتبون.

همه وان له هه ولی نهوه بون چال بویه کتری لیپه دن، تاکو خودای گه و ره پیغه مبه ریکی بۆ ناردن نه ویش پیغه مبه ر شو عه یب بو (علی سلام).

پیغه مبه ر شو عه یب زور به جوانی قسه ی ده کرد، هر بویه به {خه طیب الامبیا} ناسراوه، له ناو قورئانی پیروزدا له {11} شوین ناوی هاتوه، له هه ندی ریوایه ت هاتوه که خه زوری پیغه مبه ر موسایه، هه ندیکیش بیان وایه که نهوه کوری کچی پیغه مبه ر لوطه (علی سلام) واته نهوه ی پیغه مبه ر لوط (علی سلام).

بهو پییه ی نهوانه ی ده لئین غه زوری موسایه، دوا ی نهوه ی پیغه مبه ر موسا له گه شتیکی {8} پروژی له مصر جیابوه وه، روشت به رینیشاندانی {جبرائیل}

که گه شته مه دیهن بیریک ناوی بینی، بینی که خه لکی دین بۆ لای نهوه بیره بۆ ناودانی مهرومالاتیان ناویان ده رده هینا، دواتر دوخاتونی بینی که له گه ل مهرومالاتیان هاتبون بۆ لای بیره ناوه که، پیغه مبه ر موسا لیان نزیکبوه وه و لیانی پرسسی، بۆچی بۆ مهرومالاتی خوتان ناو ده رناهیئن.

وتیان تا قه له بالغیه که ته واونه بیت نیمه ناتوانین ناو ده ربه یینین، نهوه دوخاتونه ش کچه کانی پیغه مبه ر شو عه یب ناویان (سه فوره و سوفهیرا) بوو. پیغه مبه ر موسا یارمه تی نهوانی دا تاله بیره ناوه که ناو به ییننه ده ر.

پیغه مبه ر شو عه یب سهر سامبو کاتی کچه کانی زو گه رانه وه و لیانی پرسسی.

نهوانيش وتيان پياويک که تائيستا نهويان لهوناوچهيه نهپينييو يارمه تي نهواني داوه، که گوپيستي نه مه بو بانگي موساي کرد، بهيه که وه دهستان به گفتوگو کرد، پيغهمبهر شو عهيب ويستي يه کيک له کچه کاني له گهل موسا هاوسه رگيري بکا، پيغهمبهر موسا بو به زاواي پيغهمبهر شو عهيب.

به لام به پي سهر جاوه کاني نيسلام نهو که سه ي موسا له گه لي دانيشتوه و بو به زاواي تهنيا ناويان بهيه کتري چوه وه دهنه نهو که سه پيغهمبهر شو عهيب نه بوه، ههر بويهش باس له وه ده کريت که نهو نهوه ي پيغهمبهر لوط بيت نيتر خودا خوي به راستيه کان ده زانيت.

گرينگترين شت که بزاني چي به سهر قهومي (مهديه) هات.

پيغهمبهر شو عهيب بو نهوه ي قهومه که ي له ريگاي خراب بينيته ريگاي راست به فهرماني خودا نهو وتانه ي بهوان وت (نه ي قهومه که م به ندايه تي بو خودا بکن، جگه لهو خاوه ني هيچ خودا يه کي تر نين، فهرمانيک له خودا وه بو نيوه هاتوه، نيتر کاري تهرازو کردتان به دروستي نه انجام بدن، هه ولمه دن که لوپه لو بهر هه مه کاني که سانيتر به که م بزاني، نرخيان که مبه که نه وه و مافيان بخون، سهر زهوي به ره و فساد ي مه يهن، نه گهر که سيکي نيماندار بن نهو وتانه م بو نيوه خيري ده بيت نيا نيوه له خودا ناترسن، گومانان نه بي که من پيغهمبهر يکم و بو نيوه نيدر اوم، ههر له بهر نه وه بهرام بهر به خودا به ريزبن و خوتان له سزاي نهو بپاريزن و گويم بو بگرن. له بهرام بهر نهو کاره ي بو نيوه ي ده که م داواي هيچ شتيک ناکه م، تهنيا خودا ماف و پاداشته کاني من ده دات، له مه ودوا نه انداز وه تهرازو ده کانتان باوه ک خوي بيت لهو که سانه مه بن که که مي ده که نه وه تهرازوي تهواو بو کاره کانتان بکن) نهو وتانه ي پيغهمبهر شو عهيب دلئ له هه نديک خه لکي کرده وه، چونکه نهوان بهرام بهر نهو سته مه ي لهوان ده کرا بيزار بون.

په يام بهر شو عهيب باسي نهوه ي بو ده کردن که ده بيت له سهر ريگاي راست پرؤن و سته م نه که ن، بويه چيرؤکي قهومه کاني پيش خوياني بو باسده کرد تا په ند و عيبره ت و هر گرن، بو نهوه ي له عه زابي خودا بترسن. تاکات ده رو پشت هه نديک له خه لکي گو يان بو نامؤرگاريه کاني ده گرت به لام زور به يان ده يانو يست ههر له ريگاي ناشه رعي و دور له ياساي زين و ژيان به رده وام قازانج بکن. ههر بويه وه ک ههر شه يه ک سه يري پيغهمبهر شو عه يبيان ده کرد، چونکه زور له وه ده ترسان به قسه ي پيغهمبهر شو عه ييب بکن و چيتر نه توان به ريگاي ناشه رعي قازانج بکن، چونکه پيان و ابو گهر و ابکن ده بن به که سيکي ناسايي و نيتر که س حسابيان بو ناکات.

هەر بۆیه نهیاندەویست بە هیچ شیوەک بەو هەزارێبێن و هەزارەسەرێکیان دانا، که بوختان بۆ پیڤه‌مبەر شو‌عه‌یب ببه‌ستن، به‌م شیوه‌یه پێان وت :

(ئه‌ی شو‌عه‌یب تۆ له‌وه‌که‌سانه‌ی که جادویان لێکراوه، تۆ پیڤه‌مبەر نیت و وه‌ک نیمه‌ که‌سیکی ناسایی، نیمه‌ ده‌زانین که‌تۆ که‌سیکی درۆزنی، گهر تۆ که‌سیکی راستگۆی با‌بهر د به‌سه‌رمان بپارێت با‌پروات پێیکه‌ین) له‌به‌رامبهر دا پیڤه‌مبەر شو‌عه‌یب پێانی وت (خودا ئاگای له‌هه‌موئه‌وه‌هه‌نگاو و کارانه‌یه که ئیوه ئه‌نجامی ده‌ده‌ن، گهر قه‌ولێت سزاو عه‌زاب بۆ ئیوه بێت نه‌وه ته‌نیا خودای بالاده‌ست ده‌زانیت چۆن و که‌ی ده‌بیت نه‌وه من نیم که‌عه‌زابتان به‌سه‌ردایینم) نه‌وانه‌ی پیڤه‌مبەر شو‌عه‌یبێان نه‌ده‌ویست به‌و شیوه‌یه پێان وت (ئه‌ی شو‌عه‌یب هه‌ر به‌راستی تۆ وه‌ک که‌سیکی لاواز و بیهێز ده‌بینین له‌ناوخۆمان، گهر قه‌ومه‌که‌ت نه‌بوایه نه‌وه به‌ر دبارانمان ده‌کردی و ده‌مانکوشتی، خۆ تۆ خاوه‌ن شه‌ره‌فیکی گه‌وره‌ترنی له‌نیمه‌) هه‌ر چه‌نده‌ خه‌لکانیک له‌ده‌وری نه‌و پیڤه‌مبهره بوون به‌لام زۆرێکیش هه‌بون که‌له‌دژی بون، هه‌ر بۆیه هه‌مو رێگایه‌کیان تاقی ده‌کرده‌وه تا زیان به‌ پیڤه‌مبەر شو‌عه‌یب بگه‌یه‌نن، نه‌و رێگایه‌ی بۆ مالی پیڤه‌مبەر شو‌عه‌یب ده‌روشت گرتیان و به‌ر به‌ستێکیان دروست کرد تاکه‌س نه‌روات بۆ لای ونه‌توانن قسه‌ی له‌گه‌ل بکه‌ن، هه‌ر که‌سیکیان ده‌بینی ده‌ستیان ده‌کرد به‌بوختانکردن بۆ پیڤه‌مبەر شو‌عه‌یب له‌و پیڤه‌مبهره‌ی سارد بکه‌نه‌وه‌و دوری بکه‌نه‌وه‌.

له‌کو‌تایدا وتیان (ئه‌ی شو‌عه‌یب به‌دله‌نیایه‌وه تۆو نه‌وانه‌ی که پروایان به‌تۆ هه‌یه له‌م ناوچه‌یه ده‌رده‌که‌ین و ده‌بێ پرۆن بۆ شو‌ینێکی تر) پیڤه‌مبەر شو‌عه‌یب له‌به‌رامبهر نه‌وه‌دا به‌باسکرنی قه‌ومه‌کانی پێش خۆی

هه‌ولی ده‌دا نامۆزگاریان بکات، بیانگه‌رینێته‌وه سه‌ر رێگای راست، له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا ده‌یزانی که نه‌وانه‌ گویی بۆناگرن، عه‌زابێکی سه‌ختیان بۆدیت، به‌دله‌نیایه‌وه خودا سته‌م له‌که‌س ناکات به‌لکو نه‌وه مرۆقه سته‌م له‌خۆی ده‌کات، هه‌ر بۆیه نه‌وه‌ی به‌سه‌ریشیانداهاات خۆیان تاوانبار بون.

پیڤه‌مبەر شو‌عه‌یب به‌رده‌وامبو له‌وه‌ی که نامۆزگاریان بکات، له‌وه‌کاتانه‌دا له‌وه‌رزی هاوین بوون له‌و رۆژه‌ی که‌ته‌ئیدابون وه‌ک نه‌وه‌وابو خۆر به‌رامبهر رۆژه‌کانیتر به‌تینتر بویت.

نه‌وانه‌ی که‌له‌مائه‌وه‌بون و نه‌وانه‌شی له‌سه‌ر کاربون به‌هۆی گه‌رمیه‌که‌ی نه‌و رۆژه‌وه زۆر بێتاقه‌ت بون، له‌و بارودۆخه‌دا بون که بینیان هه‌ورێکی ره‌ش له‌ناسمانه‌وه بۆ لای نه‌وان دیت خه‌لکی مه‌دیهن دلێان خۆشبو، چونکه پێان وابو نه‌و هه‌وره ره‌شه که‌شو هه‌وایه‌کی فینک و بارانیان بۆ ده‌هینیت، به‌لام کاتیکی هه‌وره‌ده‌شه‌که هاته سه‌ر سه‌ریان وه‌ک نه‌وه‌ی که‌چاوه‌رێبون به‌سه‌ریان نه‌هات.

به پیچه وانه وه که شو ههوا زیاتر گهرم بویه وه ههوره کان نه وهنده که شو ههوا یان گهرم کردبو که خه لکی مه دیهن ههستیان به وه ده کرد که میشکیان ده کوئیت، وهک نه وه وایو که ههوره شهکان ناگریان به سهردا بیارینیت.

نه ده یانتوانی نه له ماله وه نه له دهر وه خو یان بگرن، هیچ که سیک نه یه ده زانی که ده بیت چیبکات، هه که سهو به لایهک په له قوژ هیان بو خو یان به هه مو لایهک داده داو وهک نه وه ی که به سهر قهومی نمود هات، نه وانیش گو ییان له ده نگیکی به رزبو وه دواتریش زه مینله رزه یه کی گه وره دهستی پیکرد، هه مو نه وه که سانه ی که پیغه مبه ر شو عه بییان به دروژن ده زانی له سهر نه ژنو کاتیان که وتن و له شوینی خو یان بون به به رد، هه مو یان له یهک کاتدا کوتای به ژیانیان هات.

پیغه مبه ر شو عه یب دوا ی نه وه ی گه رایه وه شاره که و بینی که هه مو یان بونه ته به رد، به ناویاندا دهر وشت و بهو شیوه یه ده یوت (سویند ده خوم قهومه کهم نه وه نه رکه ی که خودا به منی سپاردبو به نیوه م گه یاند و چاکه ی نیوه م ده ویست)

(قهومی عاد)

هزاران سال پیش نیستا شاریک هه‌بوه که له‌هیج شوینیکی دونیا هاوشیوهی نه‌بوه، له نیستادا بوه‌ته‌میژو نه‌وخه‌لکه‌ی له‌ویده‌ژیان بالایان (5تا10) مه‌تر بوه.

له‌شاری (ئیره‌م) ده‌ژیان نه‌و داتایانه‌ی به‌رده‌ستن پیمان ده‌گه‌یه‌نی، دوای توفانه‌گه‌وره‌که‌ی نوح بوون.

به‌لام تایبه‌تمه‌ندی نه‌وان ته‌نیا به‌رزی بالایان نه‌بوه، چه‌ندین توانای تریان هه‌بوه که‌جیاواز تریبون له‌گه‌ل مرۆقه‌کانی نیستا، نه‌وان نه‌وه‌کانی پیغه‌مبه‌ر نوح بوون. قهومی عاد که له‌قوانادا ناوی هاتوه، له‌ناوخوشیان له‌(23) هۆز پیکه‌اتبون. قهومیکی عه‌ره‌بی بون، پیم وایه ده‌بیت ناوبانگی باخه‌کانی (ئیره‌م) تان بیستبیت، نه‌م شوینه که‌له‌قورنایش ناوی هاتوه، له‌روی جوانیه‌وه له‌سه‌ر زه‌وی وینه‌ی نیه و تانیستا هیج شاریک وه‌ک نه‌و نه‌بوه.

نه‌و پیغه‌مبه‌ره‌ی بۆیان نیردرابو ناوی هود بوو.

له‌هه‌مو شوینیکی بینای گه‌وره‌و حه‌وزی جوانیان و باخی بیوینه‌یان هه‌بوه. بیرله‌شاریک بکه‌نه‌وه که‌تانیستا چاوه‌کامان نه‌یبینیبیت، زۆر ده‌وله‌مه‌ند بون

به‌لام به‌تیپه‌ربونی کات ئیتر خۆیان به‌گه‌وره‌زانو پیان و ابو که‌له‌وان به‌تواناترو به‌هیزتر نیه، هه‌ر بۆیه به‌ره‌و زلم و سته‌م روشتن، ئیتر سته‌میان له‌وانه‌ده‌کرد که‌له‌خۆیان بیهیزتر بون، چه‌ندین جۆر بتیان ده‌په‌رست که‌خۆیان دروستیان کردبو.

هه‌ره‌مه‌کانی مسر کاتیک باسی دروستبونی ده‌کریت ده‌وتریت سود له‌قهومی عاد وه‌رگیراوه، چونکه بالایان به‌رزبوه، له‌به‌رده‌کانی هه‌ره‌مه‌کانی مصر ده‌لین کیشی هه‌ر به‌ردیک که به‌کارهاتوه ده‌بیت(3) ته‌ن بویت.

نه‌م گه‌له بتیان ده‌په‌رست بۆیه‌ش توشی عه‌زابی خودابون، له‌چه‌ندان نایه‌ت باسکراون.

له سوره‌تی الهود نایه‌تی(50تا60) به‌م شیوه‌یه هاتوه: [ئیمه بۆ قهومی عاد هودی برایانمان بۆنارد، هود فه‌رموی: نه‌ی قهومه‌که‌م ته‌نها خودا په‌رستن، جگه له‌خودا هیج که‌س و شتیتیر شایه‌نی په‌رستن نین، که‌واته به‌ دلسۆزی و یه‌کلا بوه‌وه بیپه‌رستن، ئیوه له‌هاوبه‌شدانانتان بۆخودا هه‌ر درۆ ده‌که‌ن، نه‌ی گه‌له‌که‌م که‌من بانگی ئیوه ده‌که‌م که‌به‌دلسۆزی خودا بیپه‌رستن

واز له بتپه‌رستی بینن، خۆمن داوای کرئ و پاداشت له ئیوه ناکه‌م، به‌لکو پاداشتی من له‌سه‌ر بانگه‌وازی ئیوه له‌سه‌ر نه‌و خودایه‌یه، که‌منی به‌دی هیناوه‌و دروست

کردوه، نایه نیوه ئەقلتان ناخەنە کار بۆ ئەوهی هەق و ناھەق لەیەکتەری جیابکەنەوه، ئەهێ گەلەکەم بەهۆی نیمان بەخوداوه داوای لیخۆشبوون لەخودا بکەن، ئینجا تۆبە لەگوناخەکانتان بکەن، بۆلای خودا بگەڕێنەوه، چونکە ئەگەر داوای لیخۆشبوونتان کرد ئەوه بارانی زۆر و یەک لەداوای یەکتان بۆدەنیوێت، بەمەش خێرو بێرتان زۆردەبێت، بەهۆی زۆری وەچەکانتان و نازو نیعمەتەکانی خودا کە یەک لەداوای یەک بەسەرتان دادەرزێت نیوه هیز و پیستان لەداوای هیزو پیست زیادەبێت)

بەلام قەومەکەهێ وتیان (ئەهێ هود تۆ بەلگەیهکی رون وناشکرات نەهیناوه لەسەر راستی و دروستی ئەوهی کەبانگمان بۆدەکەیت، ئیمە لەپینا و قسەهێ تۆ واز لەپەرستراوەکانمان ناھینین، ئیمە پروا بەتۆ ناکەین لەوهی کەبانگەوازی بۆ دەکەیت، ئیمە هەر ئەوه دەلێین کە هەندێ لەپەرستراوەکانمان تۆی توشی شینی کردوه بەهۆی ئەوهی کەتۆ ریگری دەکەهێ لەپەرستنی ئەم پەرستراوانە)

ئینجا هود فەرموی (من خودا دەکەمە شاھەد لەسەر ئەو قسەیهی دەیلیم نیوێش دەکەمە شاھەد کەمن بەریم لەوهی نیوه کردوتانە هاوبەش بۆخودا، بەریم لەو بتانەهێ لەجیاتی خودا دەیانپەرستن، جا نیوه و ئەو پەرستراوانەتان تەماشابکەن و کۆشش بکەن کە زیانم پێبگەین، ئینجا بۆ چاوتر و کانیکیشیبێت زیانگەیانانتان بەمن دوامەخەن.

بۆیە هود وای وت چونکە بەتەواوی متمانەهێ هەبو کە نەلەوان و نەلە پەرستراوەکانیان هیچی توش نابێت و زیانی پیناگات، من پشتم بەخودا بەستوه کە پەرورەدگاری منو پەرورەدگاری نیوێشە خاوەنی هەمو شتیکی و هەلسورینەریتی، هەر شتیکی توش ببێت ئەوه بەفەرمانی ئەوه ئەو بەسەر هەمو شتیکی بەتوانایە، هەرچی زیندەوەرێکی بەسەر زەویدا بروات ئەوه خودا خاوەنیەتی و هەم لەژێر دەسەلات و هەلسورانی خودا دایە. پەرورەدگاری من لەسەر ریگای راستە، واتە خودا لە حوکمو بریاردانی و شەرعو یاساو فەرمانەکانی دادگەرە پاداشتی چاکە بەچاکە دەداتەوه پاداشتی خرابە بە خرابە دەداتەوه، ئەگەر نیوه پشت لەوه بکەن کەمن بانگەوازی بۆدەکەم لە بەیەکدانانی خودا و خوداپەرستن بە دلسۆزی و تەنھا ئەو پەرستن ئەوه من پەیمانی خودای پەرورەدگارم بەنیوێ راگەیان، بیانوتان ئەما و بەلگەم لەسەرتان بەرپاکرد، چاکە پروا بەخودا ناھینن ئەوه خودا لەناوتان دەبات و قەومیکی دیکە دینی لەولات و مائو سامانتان جیی نیوه دەگرتەوه.

جا ئەوقەومەهێ جیی نیوێ دەگرنەوه بەدلسۆزیەوه تەنھا خودا دەپەرستن نیوێش ناتوانن زیان بەخودا بگەین، خودای پەرورەدگارم پارێزەری هەمو شتیکی،

هه‌رخودا ده‌مان پاریزی له‌وه‌ی که ئیوه زیانم پێبگه‌ینن و توشی خراپه‌م بکه‌ن، کاتی فه‌رمانمان بۆهات به‌عه‌زابدانی گه‌لی هود به‌فه‌زێو چاکه‌و ره‌حمو به‌زه‌یی خۆمان، هود و پرواداره‌کاتمان له‌و عه‌زابه‌ رزگارکرد، له‌ عه‌زابیکی سه‌ختو دژوار رزگارمانکردن، که خودابه‌سه‌ر عادی دا‌هینا.

جاب‌وه‌ عه‌زابدانه‌ وایان لیهات ته‌نیاشوینی نیشینگه‌یان بیندرا.

ئه‌وه‌بۆ قه‌ومی عاده‌ که‌پروایان به‌لگه‌و نیشانه‌کانی خودانه‌هینا، سه‌رپێچی پینغه‌مبه‌ره‌که‌ی خودایان کرد، به‌قه‌سه‌ی ئه‌وه‌که‌سانه‌یان ده‌کرد که‌به‌سه‌ر خودا خۆیان به‌زێ و گه‌وره‌ده‌زانی، که‌له‌ره‌ق بون و هه‌ق و راستیان و ه‌رنه‌ده‌گرت و ملکه‌چی هه‌ق نه‌ده‌بون، له‌م دونیایه‌دا نه‌فره‌تی خودایان به‌دوادا‌هات و له‌ رۆژی قیامه‌تیش تو‌ره‌یی و خه‌شمی خودا، ناگادارین و بزانی که‌ قه‌ومی عاد پروایان به‌ په‌روه‌ردگار نه‌هینا و پینغه‌مبه‌ره‌کانی خودایان به‌درو‌زانی هۆشیارین و بزانی له‌ناوچون و تیاچون بۆ عاد و قه‌ومی هود بێت.

ئه‌م له‌ناوچونه‌ش به‌هۆی بته‌په‌رستیو سپه‌له‌ی به‌رامبه‌ر ناز و نیعمه‌ته‌کانی په‌روه‌ردگاریانه‌وه‌یه‌.

ئه‌وه‌بو به‌ره‌شه‌بایه‌کی زۆر سارد خودا عه‌زابی دان و له‌ناوی بردن.

که‌ بایه‌کی زۆر ساردبو، ئه‌و بایه‌ خه‌لکی له‌شوینی خۆی له‌سه‌رزه‌وی هه‌لده‌گرت و له‌سه‌ر سه‌ر فرییده‌دان و له‌گه‌ردنی ده‌دانو سه‌ریان له‌لاشه‌یان جیا‌ده‌بوه‌وه، وه‌ک دارخورمایه‌یه‌کیان لیده‌هات که‌له‌ریشه‌وه هه‌لکیشرا بێت بایه‌کی و اسارد بو که‌ به‌سه‌ر هه‌رشته‌یک تپه‌ر بو‌با و ایده‌کرد نه‌وشته‌ پرزیت.

(قهومی ثمود)

ئىستا با پروينه قولاي ميژو كه نهو گهشتهمان دهگهرىتهوه پيش هه بونى
پيغهمبهر موسا.

قهومی ثمود هه چهنده نازانيت ميژوه كه يان بو كهى دهگهرىتهوه، بهلام نهو
داتاياتهى كه سه بارهت بهوانه وهه هيه دهتوانين بزائين

كه ميژويان بو كهى دهگهرىتهوه، له دوای رودانى توفانه كهى نوح (على
سلام) قهومی عاد كه نيشته جيبوه كانى شارى (ئيره م) بون، به هوى تاوانه كانياهوه
روبه روى غزه بى خودا بونه وه.

بهلام روداوه كانى قهومی ثمود له دوای روداوه كانى قهومی عاد بوه، رودای ثمود
به روداوى دوه مى عاديش ناويان هيناوه.

نهو قهومه (ثمود) له نيوان مهدينه وشام بونه له ناوچهى (حجر) لهو ناوچهيه
گه رهبون و داوله مهند بون وه به گوپرهى داتاكانه وه بيت قهوميكى عه رهبى
بون، هه ريويه به گوپرهى ميژونوسانى عه رهب له نيوان سوريواو حيجاز دهتوانري
پاشماوه كانى نهو قهومه ببيندرت.

له قورنائى پيروژدا زياترله (20) سورهت باس له پيغهمبهر صالح (على
سلام) كراوه كه بو نهو قهومه نيردروه.

يه كيك له گه رهرترين نهينيه كانى نهو قهومه نهويه كه ركه شاخه كانيان دهتاشى
و له ناوياندا خانويان دروست ده كرد، نهو كو شكو ته لارانهى دروستيان كردبو
زور سه رنجرا كيش و به ناوبانگ بوه، به شيوه كى وا له به ردتاشين به ره و پيش
چويون كه تانيستاش له لايه ن پسيورانى ميژوى شوي نه وارويه گهنگه شهيه كى
زورى له سه ر ده كرى كه ناخو ده بى چون دروست كرابيت.

له سه ره تادا قهومی ثمود بروايان به ته وحيد هه بو بهلام به تپه ر بونى كات و

دهوله مهند بونيان نيتر خهلكى ههستان به دروست كردنى كو شكو ته لارى ناوازه و
سه رنجرا كيش وه به وشيوهيه نيتر كه م نينكاريان له سه ر نهوه كردبو كه يهك
خالق ههيه، به ره و بتپه رستى ههنگاويانابو، دوای نهوهى كه خودا نهو نيعمه تانهى
به سه ر باراندبون نيتر دهستيان كردبو به وهى كه ژيانىكى بيوينه به سه ر بهن.

نيتر سه رده ميك هات له نيوان خهلكى زولم و سته م سه رى هه لدا، خودا پيغهمبهر
صالحى وهك پيغهمبهر يك بو قهومی ثمود ناردبو.

له قورنائى پيروژ له سورهتى (النمل) له نايهتى (45 تا 51) باس كراوه.

له قهومی ثموود (9) پیاو ههپون کاریان بریتیبو لهگهندهلی و خرابهکاری.

ئهو (9) کهسه بهیهکتریان وت سویند بهخودا بخون که ههیهکهو سویند بهوهی تر بخوات که بهشهو ههلهکوتینه سهر صالح دهیکوژین و خیزانهکشی دهکوژین، بهخزمه خونگرهکانی دهلین نیمه لهوی نهپوین نهم فیلو پلانهایان داناو نیمهش صالحمان سهرخست و نهوانمان سزادا.

پیغهمبهر صالح (علی سلام) پیغهمبهرایهتی پیدراپو تا پیغهمبهرایهتی قهومهکهی بکات، ههرچهند بهقهومهکهی راگهیاند که لهخرابه دورکهونهوه وهلهریگهی راست پرون و پیداکیری لهسهر نهم بانگهشهیهشی دهکرد.

بهلام قهومهکهی بههیچ شیوهیهک گرینگیان پینهدا بهشیکی کهمی قهومهکهی بروایان پهنینابو، قهومی ثموود بو نهوهی بروا به پغهمبهریهتیهکهی بهینن مهرجیکیان بو داناو نهویش نهویه نهپیت لهناو شاخهکهدا و شتریکی ناوسمان بو بهینینه دهرهوه کهماوهی ناوسبونهکهی (۱۰) مانگ بیت.

پیغهمبهر صالح فهرمووی گهر نهو موعجیزیه بیته راستی بروا بهخودا دههینن و من به پیغهمبهر قبول دهکن، وتیان بهلی ریک بهو شیوهی باسمانکرد و شتریکمان بو بهینه دهرهوه پروات پیدهکهین.

دوای نهوه پیغهمبهر صالح دوای کرد و خوداش نهو موعجیزیهی کرده راستی، قهومی ثموود بروایان بهونهدهکرد کهنهوه روبات بویه توشی شوک بون، دوای نهو روداوه بهشیک لهقهومهکهی بروایان کرد که پیغهمبهر صالح پیغهمبهره.

بهفهرمانی خودا قهومی ثموود نهو ناوهی کهبهسهختی دهستیان دهکهوت ناچاربون کهلهگهل نهو و شتره بهشی بکن، و شترهکه بهشیوهکی وا ناوی دهخواردوه وهک نهوهی بیهویت بهمبهست ناوهکه وشک بکات ریژهکی زور ناوی دهخواردوه و لهجهستهی نهدهماوه ههر لهپهر نهوش دهبوایه ناوی شارهکه روژیک بو و شترهکه و روژیک بو خهلهکهکهپیت واته بهناچاری دهبوایه ناوهکه لهگهل و شترهکه بهش بکن، لهگهل نهوشدا و شترهکه بهشیوهکی موعجیزهدار شیریه بهرههم دینا خهلهکیش سودی لیوهردهگرت دواتر روژیک دیت و گروپیک دهلنیت نامانهویت ناوهکه لهگهل و شترهکه بهش بکهین، ههربویه پلانی نهوهیان دانا کهبیکوژن، فریشته جبرائیل نهو ههواله دهگهیهنیت پیغهمبهر صالح و نهویش بهوه دهزانیت، بهزوترین کات بهوانی وت نهکن دهست لهو و شتره بدن لهگهل نیوه پهیمانیکمان بهستوه گهر نهو بکوژن ههموتان لهناو دهچن، بهلام قهومی ثموود گرینگیان به ناگادارکردنهوهکهی نهدا.

هه‌ر بۆیه له شه‌ویک دا ملی وشتره‌که‌یان لیکرده‌وه و کوشتیان دواتریش هاتنه
لای پیغه‌مبهر صالح وتیان (وشتره‌که‌مان کوشت نیشانمان بده چون له‌ناو
ده‌چین). له‌دوای نه‌وه‌موو روداو‌وه پیغه‌مبهر صالح لیان نزیکبوه‌وه و تی
(نیوه پیتان وایه چیده‌که‌ن، نه‌وه وشتره وه‌کو تاقیکردنه‌وه‌ک بۆ نیوه
نیردرابو، جگه‌له‌وه‌ی کوشنتان له‌کاتی‌کدا ده‌رگای ته‌وبه‌ کراره‌ته‌وه که‌چی داوای
نه‌وه ده‌که‌ن سزاو عه‌زابتان بۆبیت) پیغه‌مبهر صالح (علی سلام) تاکوتا ساتیش
هه‌رداوای له‌قه‌ومه‌که‌ی کردبو که ته‌وبه‌ بکه‌ن.

دوای کوشنتی وشتره‌که‌ ئیتر پلانی نه‌وه‌شیان دانا‌بو که پیغه‌مبهر صالح و
خیزانه‌که‌شی بکوژن، ئیتر نه‌وه خالی کوتایی بو پیغه‌مبهر صالح به‌قه‌ومه‌که‌ی
وت له‌وه شوینه تا (3) رۆژیتر چاوه‌ریبکه‌ن.

یه‌که‌م رۆژ رهنگتان زه‌رد ده‌بیت، دوهم رۆژ رهنگتان سور ده‌بیت،
رۆژی سینیهم رهنگتان ره‌ش ده‌بیت.

وه رۆژی چۆاره‌م روبه‌روی نه‌وه عه‌زابه‌ ده‌بنه‌وه که چاوه‌ریتان ده‌کات.

که‌چی قه‌ومی ثمود پپی پیکه‌نین و له‌نیوان خویان قسه‌ی ناشرینیان ده‌کرد

به‌لام رۆژی دواتر رهنگیان زه‌ردبو، کاتی بینیان رهنگیان زه‌رد بوه بیریان له
قسه‌کانی پیغه‌مبهر صالح (علی سلام) کرده‌وه زۆر شه‌ره‌ژابون، هه‌ندیکیشان ده‌یان
وت له‌وانه‌یه شتیکی تر بیت به‌وه شیوه‌ دلی خویان ده‌داوه.

(رۆژی دوهم) رۆژی دوهم سور بو نه‌وکات هه‌ستیان کرد که هه‌له‌بون، چونکه
وه‌ک نه‌وه‌ی پیغه‌مبهر صالح به‌وانی وتبو رهنگیان سور ببو، له‌شه‌وی دوهم
به‌هوی ترس و دله‌راوکیوه زۆربه‌یان خه‌ویان لینه‌که‌وت نه‌یانه‌ویست رۆژی
دواتر بیت به‌لام رۆژی سینه‌م هات.

(رۆژی سینیهم) رۆژی سینه‌م رۆخساری قه‌ومی ثمود ره‌شبو، نه‌یانه‌زانی
که‌ده‌بیت چیبکه‌ن، به‌گویره‌ی وته‌کانی پیغه‌مبهر صالح کوتای رۆژه‌وه روبه‌روی
عه‌زابیکی گه‌وره‌ ده‌بنه‌وه.

قه‌ومی ثمود سه‌پاره‌ت به‌وه روداوانه‌ به‌دوای پیغه‌مبهر صالح ده‌گه‌ران تا
لنیرسینه‌وه‌ی له‌گه‌ل بکه‌ن و بیکوژن، به‌لام ده‌می‌کبو پیغه‌مبهر صالح نه‌وه
شوینه‌ی جیه‌یشتبو

(أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ)

خاوهنانی چاله ناگرینهکان که بۆ باوهرداران ههلیان گیرساندبوو !

لهسهردهمی کۆندا پادشایهك ههبووه حوکمرانی شاریکی دهکرد ؛ خهئکی کردبوو به بهندهی خوی ؛ وه سحربازیکی ههبوو تهمنی بهسالآچوووبوو ؛ سحربازهکه به پادشاکهی وت نهی پادشا من وا بهتهمن بوومه بویه مندالیکم بۆ بنیره بۆ نهوهی فییری سحر و جادووی بکهه ؛ پادشا مندالیکمی بۆناردوو سحربازهکه مندالهکهی فییری زانستی سحر دهکرد ؛ بهلام خوای پهروهردگار خیری بۆ نهه منداله ویست ؛ رۆژیکیان لهسهه ریگهه نهه مندالهه کاتیک دهچوو بۆلای سحربازهکه راهیبیکمی خواناس ههبوو که خوای پهروهردگاری بهتاک و تهنها دهپهرست ؛ مندالهکه لهلای نهه راهیبه دانیشته و گوئی لهقسهکانی دهگرت و زۆر سههسام بوو پیی ؛ رۆژیکیان مندالهکه لهریگهکهده دهرویشته بینی نازهئیکی زۆر گهوره لهسهه ریگهه خهئکی وهستاوه و ریگهه لهخهئکی گرتووهند مندالهکه وتی : نههرو بۆم دههکهویت که نایه راهیبهکه باشتره یان سحربازهکه .

بهردیکی ههئگرت و وتی : خوایه نهگهه کاری راهیبهکه لهلای تو خوشهویستره لهکاری سحربازهکه نههوا نهه نازهله لهسههدهستی من بکوژه بۆ نهوهی خهئکی بهناسانی بهریگهه خویاندا پرۆن ؛ بهردهکهه لهنازهلهکه گرت و راستهوخو کوشتی و خهئکی بهریگهه خویاندا رویشته !

مندالهکه هاتهلهی راهیبهکه و ههوالی نهه رووداوهی پیدا ؛ راهیبهکه پیی وت کورهکهه تو نههرو لهمن باشتری وه تو تاقی دهکریتهوه جا نهگهه تاقی کرایتهوه و تووشی ناخۆشی بووی نههوا من نیشانی کهس مهده .

لهریز و کههههتی خوای پهروهردگار بۆ نهه منداله نهههبوو که خوای پهروهردگار لهسهه دهستی نهه منداله شیفای کهسانی نابینا و نهخۆشی بهلهکی و باقی نهخۆشیهکانی دههه، یهکیک له کهسهه نزیکهکانی پادشا نابینا بوو کاتیک ههوالی نهه مندالهی بیست بهدیاریهکی زۆر چوو لهی مندالهکه و پیی وت نهه زیر و پارهیه گشتی بۆتو نهگهه چاوهکانم چاک بکهیتهوه ؛ مندالهکه پیی وت من شیفای هیچ کهسیک نادهه نهوهی شیفادههات تهنها خوای پهروهردگاره ؛ نهگهه تۆ باوهر بهخوا بینی نههوا لهخوا دهپاریمهوه بۆ نهوهی شیفات بدات ؛ پیاهه نابیناکه باوهری بهخوا هینا و خوای پهروهردگار شیفای داو چاوهکانی بۆ گهههندهوه .

پیاوهکه کاتیک گهرايهوه لای پادشا ؛ پادشا پيی وت کي چاوهکانتی بو گهراندهوه
پیاوهکه وتی : پهروهردگارم ؛ پادشا پيی وت نایه هیچ پهورهردگاریکت ههیه جگه
لهمن !؟

پیاوهکه بهپادشای وت : پهروهردگاری من و پهروهردگاری تو الله یه .

پادشا نهم پیاوهی بهند کرد و نهشکهنجهدا ههتا مندالهکهی پی ناشکرا کرد ؛
مندالهکهیان بو پادشا هینا ؛ پادشا پيی وت کورهکهم وادیاره جادویی تو
گهیشتوته نهو ناستهی کهسانی نابینا و بهلهک چاک دهکهيتهوه ؛ مندالهکه
بهپادشای وت من شیفای هیچ کهسینک نادم تنها خوی پهروهردگار شیفای
خهک دهدات .

پادشا مندالهکهی بهند کرد و نهشکهنجهدا ههتا راهیبهکهی پی ناشکرا کرد ؛
نینجا راهیبهکهیان بولای پادشا هینا ؛ پادشا پيی وت پاشگهز بهروهه لهدینهکهت
؛ بهلام راهیبهکه بهقسهی نهکرد ؛ پادشا فرمانی کرد مشاریک بینن لهسه
سهری راهیبهکه دابنن و بیکهن بهدوو لهتهوه ؛ پاشان دوی کوشتی راهیب
پیاوه نزیکهکهی پادشایان هینا نهوهی چاوهکانتی چاک بووبهوه ؛ پادشا پيی وت
پازگهزبهروهه لهدینهکهت ؛ پیاوهکه بهقسهی نهکرد و نارامی گرت ؛ نینجا
مشاریان هینا لهناوهراستی سهریان داناو نهویشیان کرد بهدوو لهتهوه !

پاشان مندالهکهیان هینا و پادشا پيی وت پازگهزبهروهه لهدینهکهت ؛ مندالهکه
رازی نهبوو و بهقسهی نهکرد ؛ پادشا به سهربازهکانی وت نهم منداله ببهنه
سهر لوتکهی چیا نهگهر پاشگهزبووهوه لهدینهکهی نهوا وازی لیپینن نهگهرنا
فرهی بدهنه خوارهوه .

کاتیک مندالهکهیان برده سهر لوتکهی چیاکه مندالهکه لهخوا پارایهوه و وتی :
خوایه بمپاریزه لهخراپهیان بهوشتهی که خوت ویستت لهسهریهتی .

راستهوخو چیاکه هاته لهرزین و گشت سهربازهکان لهچیاکه کهوتنه خوارهوه !
وه مندالهکه بهسهلامهتی گهرايهوه لای پادشا .

نینجا پادشا فرمانی بهسهربازهکانی کرد و وتی نهم منداله ببهن بو ناوهراستی
دهریا ؛ نهگهر لهدینهکهی پاشگهز بووهوه نهوا وازی لی بینن وه نهگهر
پاشگهزبهروهه نهوا فرهی بدهنه ناودهریاکه .

مندالهکه لهناوهراستی دهریاکه لهناو کهشتیدا لهخوی گهوره پارایهوه و وتی :
خوایه بمپاریزه لهخراپهیان بهوشتهی که خوت ویستت لهسهریهتی .

كهشتيه كه هاوسهنگى تىك چوو و گشتيان كهوتنه ناوده رياكه و خنكان ؛
مندالعه كه بهسه لامهتى گهرايهوه لاي پادشا و وتى : نهى پادشا تو ناتوانى من
بكوژى ههتا نهوشته نهكهى كه من فرمات پى دهكهه .

پادشا وتى نهوشته چيه ؟ مندالعه پى وت : خهلكى لهشوينيك كوېكهوه وه من
لهداريك بيهستهوه پاشان تيريك له ناو توورهكهى تيرهكام دهرينه و تيرهكهه تى
بگره و بلئى : بهناوى پهروه دگارى نهم مندالعه، تو نهگهر نهكاره بكهى نهوا
دهتوانى من بكوژى ؛ پادشا خهلكى كوكردهوه و تيرى خسته ناوكهوان و وتى :
بهناوى پهروه دگارى نهم مندالعه ؛ تيرهكه بهرمندالعه كهوت و مرد ؛ پاشان
خهلكى كاتيك نههميان بينى بهدهنگىكى بهرز وتيان باوهرمان هينا به
پهروه دگارى نهم مندالعه ، بهپادشا وترا نهى پادشا نهوهى لئى دهترساي رويدا !
خهلكى باوهرمان بهخواى نهم مندالعه هينا !

ئينجا پادشا فرماتى كرد به چال ههلكهندن لهليواري ريگكان و ناگر كردنهوه
تيايدا ؛ پاشان وتى ههركهسينك پاشگهزنهبيتتهوه لهدينهكهى نهوا فرهى بدهنه ناو
نهم چاله ناگرينانهوه ، سهربازهكان فرماتى پادشايان جى بهجى كرد ههتا
گهبيشتن به نافرتهتىكى باوهردار كه مندالئيكى ساواى لهباوهش بوو ؛ بهرهودواوه
دهگهرايهوه لهپهر مندالعهكهى ؛ مندالعهكه به فرماتى خوا هاته قسه كردن و وتى
نهى دايكه نارامبگره تو لهسهه حقى ؛ اينجا نافرتهش لهگهل مندالعهكهى خرايه
ناو چالهكهوه ، ناهمانه پييان دهوتريت چيروكى (أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ) هاوهلانى
چاله ناگرينهكان .

نهوانه كه خواى پهروه دگار لهسورهتى (البروج) بوامانى باس كردوهه .

خواى پهروه دگار فرموويهتى : (**فَتِلْ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ (4) النَّارِ ذَاتِ الْوُفُودِ (5) إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ (6) وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ (7) وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ (8) الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ (9) .**

واته : بهكوشت چن ، نهفرينيان لئى بيت ، نهوانهى كه چاليان ههلكهند (بو
نيمانداران) ؛ ناگرى داگيرساو و بهتينيان تيدا كردهوه ؛ نهو كاتهى كه به
دهوريدا دانيشنبون ؛ له نزيكهوه چاوديرى نهو كارهساتهيان دهكرد كه بهسهه
باوهرداراندا دههتيريت و خويان له نزيكهوه سههپهرشتيان دهكرد ؛ نهو رق و
داخهيان له نيمانداران تهنها لهبهه نهوهبوو كه نهوان باوهرى بهتينيان دههينا به
خواى بالادهستى شايستهى سوپاسگوزارى ؛ نهو زاتهى كه خاوهنى ههموو
شتيكه له ناسمانهكان و زهويدا، نهو خوايهى شايهته لهسهه ههموو شتيك و
ناگاي له ههموو شتيكه .

(اسحاب الجنة)

ئههلی بهههشت، قورناتی پیروز له واقیعی دهولههمندهکان دهچیت له چیرۆکی ئههلی بهههشتدا، چونکه نهوان وهک ئهم کهسانهن که به رازاندنهوهکانی ژیانی دونیا وهسوهسهیان بۆ دروست بووه، بویه شوین نارهزوی خویمان کهوتوون، به پیچهوانهوه چون راستیهکان، و خوبهزلزان بوون بهرامیهر به بیهشهکان، ئهگهر خودا رینماییهیان نهکردبا لهسهری، ههئهکهیهیان دوزیبوووه و پهلهیهیان کرد له تهویهکردن له ترسی سزای گهورهتر له ژیانی دوای مردن.

ههندیک له پیشینهکان باسیان لهوه کرد که ئەمانه نهوان له خهک بوون له یهمن.

خودا له قورناتی پیروز دهفرمی: **﴿إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ﴾ (١٧) وَلَا يَسْتَنْتُونَ (١٨) فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّن رَّبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ (١٩) فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ (٢٠) فَنَتَادُوا مُصْبِحِينَ (٢١) أَنْ ائْذُوا عَلَيَّ حَرِيحًا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (٢٢) فَانطَلَقُوا وَهُمْ يَتَخَفَتُونَ (٢٣) أَنْ لَا يَدْخُلْنَهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مَسْكِينٌ (٢٤) وَغَدُوا عَلَيَّ حَرِدٍ قَادِرِينَ (٢٥) فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَضَالُونَ (٢٦) بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ (٢٧) قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ (٢٨) قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ (٢٩) فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَيَّ بَعْضٌ يَتَلَاوَمُونَ (٣٠) قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا طَاغِينَ (٣١) عَسَى رَبَّنَا أَنْ يُبَدِّلَنَا خَيْرًا مِنْهَا إِنَّا إِلَى رَبِّنَا رَاغِبُونَ (٣٢) كَذَلِكَ الْعَذَابُ وَالْعَذَابُ الْآخِرَةُ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ (٣٣)** [سورة الفلم]

واته: بهراستی ئیمه نهوانمان تاقیکردهوه ههروهک چون هاوهلانی بهههشتمان تاقیکردهوه کاتیکی سویندیان خوارد که بهیانیان دهیخون، و نیستسناکهن، پاشان دهستهیهک له پهروهردگارت، له کاتیکیدا خهوتبوون نینجا وهک سورگوم بوو، بهیانیان هاواریان کرد «بهیانی بۆ کشتووکالکردنهکته، ئهگهر ئیرادهت ههبیته» نینجا له ترسدا رویشتن که هیچ کهسیکی ههزار نابیت نهمرۆ بچیتته ناویهوه لهسهرت. وه بهیانیان هاتبوون، توانیان بهرهنگاریی بینهوه. وتی: یان گوتیان: «شکو بۆ پهروهردگارمان، بهراستی ئیمه ستهمکار بووین.» ئیمه ستهمکار بووین رهنگه پهروهردگارمان شتیکی باشتهرمان پی بهخشیت لهمه، بهراستی ئیمه به تامهزرویهوه بۆ پهروهردگارمان، سزاکه بهم شیویهیه، سزای قیامهتیش گهورهتره، ئهگهر تهنه بزانن.

لهسه دهسه لاتی ئیکریمه ی بهر بهری، له وتهی خویدا: (هیچ ههژارانیک نه مرو ناچینه ناویه وه بهسه رتدا)، فهرموویه تی: (ئهوان مروقی حه بهشین، باوکیان باخچه یه کی هه بوو که لئی هه خوار دنی به هه ژاران دهدا، کاتیک باوکیان مرد، کوره کانی وتی: به خوا نه گهر باو کمان گه مژه بیت کاتیک خوراک دهدات به هه ژاران، نهوا سویندیان خوار د که به یانی ده یه بن، و نایکه ن نهوان نیستسنا دکه ن، و خوراک ناده ن نا که سیکی هه ژار”.

لهسه دهسه لاتی قه تاده بن دو عامه، له وتهی خویدا: (به یانی به سه ری ده بات) فهرموویه تی: (به هه شت هی پیره میردیک بوو، و پیشتر به خشنده ی دهدا، به لام کوره کانی به خشینان لی قه ده غه ده کرد، و دهستی به رزق و رۆزی سوننه ته که یه وه ده گرت و به زۆری خه رج ده کرد و به خشین دهدا؛ کاتیک باوکیان کۆچی دوایی کرد، چوونه سه ری و گوتیان: با نه مرو هیچ هه ژارانیک بچینه سه ری، باس له وه کرا که هاوه لانی به هه شت نه هلی کیتاب بوون.

ریز بهندی چیرۆکه که له نایه ته کانی قورنان

نه گهر به یانیان سویندیان خوار دووه دو عای بو بکه ن: خالی یه که م له چیرۆکی نه هلی به هه شتدا نه وه یه که به یانیان سویندیان خوار دووه دو عای بو بکه ن، وه به در نه بوون، کۆبوونه وه و راویژ و مشتومریان کردوه، پاشان پیریان داوه و سویندی خوار د به یانیان دو عای بو بکات.

وه نیستسنا ناکه ن: گوترا: «ئهوان نیستسنا بو پیشکی هه ژاران ناکه ن»، .

پاشان کۆمه لیک کهس له لایه ن پهروه ردگار ته وه به سه ریدا ده سورانه وه: دهوتریت الطیف توند و تیژه، دهوتریت به سه ته له ک، شه پۆلیکی به سه ته له ک له چه ند خوله کی کدا، و دهوتریت ناگریکه به هه شتی سووتاندوه، چونکه هه یه په یوه ندیه ک له نیوان نیه تی خراب و ره فتردا، کاتیک خه لکی به هه شت نیه تی خراپیان هه بوو، خودا سزای داون، و سه سه ختی نهوان له خوراک نه دان به هه ژاران هه موو به ره هه مه کانیان له ناو ده برد، الطیف له هه موو سه ره ده میندا بوونی هه یه، بویه گروپه کانی بازرگانه کان. خودا له وان هه ناگریان به سه ردا بنیریت، به لام سه به ره ت به کۆمه لگه ی جووتیاران، لافاو و با هه یه که به ره هم و داره کان له ره گه وه هه لده کیشیت و زیانبه خشه کانی وه ک میش، جالجالۆکه، میروو، ئافات، یان شه پۆلی به سه ته له ک هه یه.

که واته وه ک سورگوم بوو: ئیبن عه باس ده فهرمویت، واته وه ک شهو سووتاه، له کاتیکدا میوه که ی گه وره یه، بچووکت ده بیته وه و بچووکت ده بیته وه، ناوه وه ی زیانی پیده گات و گه لاکانی وشک ده بنه وه و ره ش ده بنه وه وه ک نه وه ی سووتاه

بۆیە بەیانیان بانگیان کرد تا وتی، ئەوانیش بە بیدەنگی رویشتن: واتا هەولنی قسەکردنیان دەدا، بۆ ئەوەی ئەمرۆ نەهێلن کەسیکی هەزار بچیتە ناویەوه، سزاکە شەوی دوایی بەسەریاندا هات پاشان خودا لێرەدا نیشانی داین کە چون مائەکانیان بەجیهێشتوو لەکاتی کدا پێداگری دەکەن لەسەر ریگریکردن لە هەزاران، و چون گفتوگۆ و قسەکردنیان کردوو بۆ ئەوەی هەزاران هەستیان پێنەکەن.

و هەسەر بەخۆ بوون: واتە دەستیان کرد بە ریگریکردن لە هەزارەکان بۆ ئەوەی بتوانن ئەو کارە بکەن.

کە ببینیان گوتیان: نێمە ون بووین.

بەهەمان شیوە ئەشکەنجە: ئەم وشەیه ئەشکەنجەیشە، تەرکیزی چیرۆکەکە بەدەوریدا دەسوریتەوه، کاتیک خەسارەکە زۆر بوو، ئەوه هۆکاری گەرانەوهیان بوو بۆ لای خودا، هەر وهها هۆکاری تەوبەکردنیان، پەشیمانیان، لێپرسینەوه لە خۆیان، و قبوڵکردن و پەشیمانیان.

(اسحاب القرية)

خه لکی شاروچکه که گه لیکن که له نینجیلی پیروز و قورنانی پیروزدا باسیان لی
کراوه و له قورنندا وهک خه لکی یاسین ناویان هاتووه و وتهی خوداش له
قورنندا هاتووه: «وه وهک نموونه خه لکی شاروچکه که بیان بو بخه نه روو
کاتیک نیردراوان هاتنه سه ری»

خودا له قورنن ده فهرمی: **﴿وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ
(۱۳) إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ مُرْسَلُونَ**

(۱۴) قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ

**(۱۵) قَالُوا رَبَّنَا عَلَّمْنَا مَا لَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ (۱۶) وَمَا عَلَّمْنَا إِلَّا الْبَلَاغَ الْمُبِينُ (۱۷)
قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ لَئِن لَّمْ تَنْتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ (۱۸) قَالُوا
طَائِرُكُمْ مَعَكُمْ أَئِن دُكِّرْتُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ (۱۹) وَجَاءَ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجُلٌ
يَسْعَى قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ (۲۰) اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ
(۲۱) وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (۲۲) أَأَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ آلِهَةً إِنْ
يُرِدُنِ الرَّحْمَنُ بِضُرٍّ لَا تُغْنِي عَنْهُمْ شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونَ (۲۳) إِنِّي إِذَا لَفِي
ضَلَالٍ مُّبِينٍ (۲۴) إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمِعُونِ (۲۵) قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ
قَوْمِي يَعْلَمُونَ (۲۶) بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ (۲۷) وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى
قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ (۲۸) إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً
وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خَامِدُونَ (۲۹) [سوره يس]**

واته: نموونه یه کیان بو بخه ره روو: خه لکی شاروچکه که، کاتیک پیغه مبه ره کان
هاتنه سه ری، کاتیک دوو که سمان بو نارد، به لام نهوان ره تیان کرده وه، بویه
نیمه تهنه به سنیه میان به هیزمان کرد، به راستی به راستی، نیمه بوتان
نیردراوین، گوتیان: «نیوه هیچ نین جگه له مروقی وهک نیمه، خودای
میهره بان هیچی نه ناردوته خواره وه، نیوه تهنه درو ده کهن.» گوتیان:
«پهروه دگارمان ده زانیت که نیمه بو نیردراوین تو و هاوکارانی له سه ره نیمه
هیچ نیبه جگه له گواستنه وهی روون گوتیان: «بالنده کهت له گه لته» نه گهر بیرت
بیت، نه خیر، گه لکی نیسرافی، پیاویک له دوورترین به شه کانی شاره وه هاته
راکردن، وتی: «نهی گه له کهم، شوین نیردراوه کان بکه وه.» «شوینی نهو
که سه بکه وه که داوای لیناکات» هیچ پاداشتیکی وه رناگرم و رینمایی ده کرین.
چیم هیه، نهو که سه ناپه رستم که منی دروست کردووه و ده گهرینه وه بو لای
نهو. ده بیت من خودا وهنده کانی تر ده گرم جگه له نهو، نه گهر خوای میهره بان
مه بهستی زیانیان پی بگه یه نیت، شفاعه تیان هیچ سوودیکی بو من نابیت و

رزگاری ناکات، بهراستی من له هه‌له‌ی پروندما، بهراستی باوهرم به
په‌روه‌دگارت هیناوه، بویه گویم لی بگرن گه‌له‌که‌ی له دواى نهو سوپایه‌ک له
ئاسمانه‌وه، ئیمه‌ش نه‌مانده‌ویست بیخه‌ینه خواره‌وه، نه‌گهر ته‌نهایه‌ک هاوار
بوو، نه‌وا پروانه!

بۆچوونی زانیانی موسلمان سه‌پاره‌ت به‌خاوه‌ن گونده‌کان

زۆریه‌ی شروقه‌کاران له‌سه‌ر ده‌سه‌لاتی نیبن عه‌باس ده‌یانگوت که (نه‌نتیکه‌یه)،
هه‌روه‌ها له‌سه‌ر ده‌سه‌لاتی بوره‌یده کوری حسه‌یب و ئیکریمه و قه‌تاده و
زوه‌ری گێراوته‌وه که شاریکه له له‌قانت هاوسنووره له‌گه‌ل یۆنان، و نه‌و سێ
که‌سه‌ی که بۆیان نێردراوه له نێردراوانی عیسا بوون، سه‌لامی له‌سه‌ر بێت.

مانای رواله‌تی چیرۆکه‌که ناماژیه بۆ نه‌وه‌ی که سێ نێردراوه‌که نێردراوی
خودان و به‌ناوی مه‌سیحه‌وه نین.

واته: کاتیک دوو که‌سمان بۆ ناردن، به‌لام ره‌تیان کرده‌وه ” نه‌م دووانه له‌سه‌ر
سێ وته دامه‌زراون: یه‌کیکیان: که نه‌وان شیمعون و یۆحه‌نان، شو‌عه‌یب
فه‌رموویه‌تی. دووهم: راستگۆ و راستگۆیه، نه‌مه له لایه‌ن ابن عه‌باس و که‌عب
الاه‌بر و وه‌حب بن مونه‌بیحه‌وه و تراوه. سێیه‌م: شیمعون و یه‌حیا، له‌لایه‌ن
نه‌خشینه‌ره‌وه گێراوته‌وه.

الحافیز ابن کثیر ده‌فه‌رموین: کاتیک مه‌سیح سێ شاگردی بۆ ناردن، خه‌لکی
ئه‌نتیکه یه‌که‌م شار بوون که له‌و سه‌رده‌مه‌دا باوهریان به عیسا مه‌سیح و
په‌یامه‌که‌ی هه‌بوو، هه‌ر بۆیه‌ش یه‌کیک بوو له‌و چوار شاره‌ی که مه‌سیحی
تیایدا باوکسالاره‌کان بریتی بوون له: نه‌نتیکه، قودس، نه‌سکه‌نده‌ریه و رۆما،
پاشان قوسته‌نتینییه. نیبن کاتیر له لی‌کدانه‌وه‌ی سوره‌تی یاسیندا ناماژه به
گێرانه‌وه‌یه‌ک ده‌کات که سێ شاگردی میسیۆنه‌ری به‌ ناوی شیمۆن نه‌لسه‌فا
(سیمۆن په‌ترۆس) و یۆحه‌نا ده‌ناسینیت و ناوی سێیه‌میش پۆلسه.

عه‌بدو‌ل‌لا یوسف عه‌لی گێرانه‌وه‌ی چیرۆکه‌که‌ی به‌سته‌وه به بانگه‌شه‌ی پۆلس و
به‌رنه‌پاسه‌وه وه‌ک له کرده‌وه‌کانی پیغه‌مبه‌راندا پاسکراوه.

اسحاب الرئس

هاوه لانی راس نهو کهسانه که له قورئاندا له سورتهی الفورقاندا باسکراون:
واته: (عاد و ثمود و هاوه لانی راس و چهندین نهوهی نیوانیان، وه بو
ههریه کیکیان نیمه پهندهمان داوه، و بو ههریه کیکی له نیمه پاکمان کردووه تهوه
به پاککردنه وه یه کی پاک” [الفیرقان: ۳۸-۳۹] وه له نایهتی پیش نهوان خه لکی
نوح و هاوه لانی پیغه مبه ر، و... ثمود، و عاد و فیرعه ون، له بهره میاندا
ئینکاریان کرد” و پراکانی لوت و هاوه لانی دارستان و خه لکی توباع هه موویان
ئینکاری نیردراوانیان کرد و به ئینه که بیان جییه جی کرد نایا نیمه شهرمان له
دروستبوونی یه کهم بوو؟ به لکو له ناروونی دروستکراویکی نویدان).

به گوتهی ئیین عه باس خه لکی یه کیکی له گونده کانی ثمودن، نهو نه ربه سه ش
که بو ی ده گه رینرینه وه، بیریکه له نازه ربایجان، نه م بیره ناوی ناربه س بووه،
چونکه پیغه مبه ره که بیان تینیدا له نگه ری گرتووه، “ و اتا تیایدا خنکاندیان و
ناشتیان” نه هلی پیغه مبه ری یک بوون به ناوی حه نزه له بن سه فوان، درویان
له گه ل کرد و کوشتیان، بو یه خودا له ناویان برد. نهوان په رستیاری دار
سنه و به ری یک بوون که یافه تی کوری نوح چاند بووی و پیی ده وتریت
شه هدره خت.

خودای گه وره ده فهرمویت: وه عاد و ثمود و هاوه لانی نارس و چهندین سه ده له
نیوانیاندا.

واته عاد له بیرت بیت که دروی له گه ل هود کرد بو یه خودا به بایه کی ویرانکه ر
توی له ناو برد و ثمود که دروی له گه ل سالح کرد بو یه به له رزیکی له ناو چوون.

وه خاوه نه کانی الراس، وه الراس به زمانی عه ره بی نهو بیره یه که
نه چه مابیته وه، وه فره بییش ره ساسه، وتی: ته نه به لا ره ساس هه لکه نه واته
بیره کاتزاییه کان.

ئیین عه باس وتی: پرسیارم له پاژنه یه ک کرد ده رباره ی هاوه لانی راس، نهوان
وتی: خاوه نی یاسین، که وتی: (وه له کورترین شاری پیاو یکه وه هات، پیاو یکی
که به دوایدا ده گه را، وتی: نه ی گه ل. عه لی ده ئیت: گه لیک بوون که دار
سنه و به ری کیان ده په رست، بو یه پیغه مبه ره که بیان دو عای دژیان ده کرد، نه ویش
یه کیکی بوو له مندالانی یه هودا، به لام داره که وشک بووه وه، بو یه کوشتیان و له
بیره که له نگه ریان دا، پاشان هه وریکی ره ش سنیه ری له سه ر دانا و سووتاندیان.
وه حب بن مونه بیح ده فهرمویت: نهوان خه لکی بیریک بوون که پیشتی له سه ری
داده نیشتن و خاوه ن نازه ل بوون، وه بتیان ده په رست، بو یه خودا شو عه بیی بو

ناردن، به لّام ئىنكارىيان ئىكرد و زىانيان پىگه ياند، ئەوانىش لەسەر كوفره كهيان بەردەوام بوون و ستەمكارى، بۆيه لەكاتى كدا لە دەورى بىره كه بوون لە ماله كانياندا، لەناو ئەواندا و لە ماله كانياندا دارما، بۆيه خودا قوتى دا و هەموويان لەناو چوون.

سەبارەت بە خەلکى الراس، ئىبن جورەيج لەسەر دەسەلاتى ئىبن عەباس دەلّیت: ئەوان خەلکى يەكکى لە گونده كانى ئمودن. ئىبن جورەيج دەفەر مویت: ئىكریمە دەفەر مویت: هاوہ لّانى الراس لە فەلاج، وە ئەوان هاوہ لّانى ياسىنن. قەتادە وتى: فەلاجىك لە گونده كانى الیمامە.

ابن ئەبى حاتم فەر موویەتى: ئەحمەد بن عەمر بن ئەبى عاسم [ناغا] پىي راگەياندين، الدحاک بن مخلید ئەبو عاسیم پىي راگەياندين، شەبیب بن بشر پىي راگەياندين، ئىكریمە لەسەر دەسەلاتى ابن عەباس لە وتەى خویدا پىي راگەياندين: (و ئەو... هاوہ لّانى خاكەكه) وتى: بىرىك لە نازەربايجان.

سوفیان ألتورى، لەسەر دەسەلاتى ئەبو بوکەير، لەسەر دەسەلاتى ئىكریمە دەلّیت: الراس بىرىكە كه پىغەمبەرە كهيان تىيدا لەنگەرى گرتووه. واتە لەوى ناشتيان.

محمدي كورى ئىسحاق دەفەر مویت، لەسەر دەسەلاتى محمدي كورى كه عب القاردي، كه فەر موویەتى: پىغەمبەرى خودا دوعا و سەلامى خواى لەسەر بىت، فەر موویەتى: يەكەم كەس كه لە رۆژى قیامەتدا دەچىتە بەهەشتەوه، دەپەوینت كۆيله رەشەكه بىت. ئەمەش لەبەر ئەو یه كه خودای گەورە - مەزن - پىغەمبەرىكى نارد بۆ خەلکى شاروچكە يەك، و هیچ كام لە خەلکەكهى باوهریان پىي نەبوو جگە لەو كۆيله رەشە، دواتر خەلکى گوندهكه هیرشيان كرده سەر پىغەمبەر، بۆيه هەلکەندن بىرىكيان بۆ كرد و فريياندايه ناویەوه، پاشان بە بەردىكى گەورە داينخست. » وتى: «بۆ ئەو یه ئەو كۆيله دەچىت دارەكهى لەسەر پشنتى كۆبكاتەوه، پاشان دارەكهى دەهینا و بىفرۆشیت و خواردن و خواردنەوهى پى دەكریت، و پاشان بیهیننە ئەو شوینە» بىرهكه، پاشان ئەو بەرده بەرز دەكاتەوه، خوداش یارمەتى دەدات لەسەرى، و خواردن و خواردنەوه كانى بۆ دەهینیت، پاشان وەك خوى دەیگەرینیتەوه. » وتى: كهواتە خواى گەورە ناواتى ئەوه بوو، پاشان رۆژىك وەك جاران چوووه بۆ كۆكردنەوهى دار، بۆيه دارەكهى كۆكردەوه و كۆى كرد و تەواو كرد، كاتىك ویستی بەرگەى بگریت، دۆزییەوه ددانىك، بۆيه پالکەوت و خەوت، بۆيه خودا گوینى لىدا بۆ ماوهى حەوت سأل خەو، پاشان هەستا و كشانى، و گۆرا بۆ شوقەكهى، ئەوى دىكە پالکەوت، خوداش بۆ ماوهى حەوت سالى دىكە گوینى لىدا. پاشان هەلپەرى و كۆتەلەكهى هەلگرت و تەنیا وا بىرى لەوه دەكردەوه كه

له روژدا کاترمیریک دهخهویت، پاشان هاته گوند و کوته له که ی فروشت، دواتر وهک جاران خواردن و خواردنه وهیه کی کری. پاشان چوو ه سهر هه لکه ندنه که لهو شوینه ی که لئی بوو، و بهدوایدا گهرا به لام نهیدوزیه وه. بو گه له که ی ده رکه وتبوو که نه خوشییه کی تیدایه، بویه ده ریان هینا و باوه ریان پئی هه بوو و باوه ریان پیکرد". وتی: پاشان پیغه مبه ره که یان له باره ی نهو پیاوه ره شپسته لئیان ده پرسی: چی کرد؟ پئی ده لئین: نیمه نازانین.

تا خودا پیغه مبه ری گرت، شیره کانیش دوا ی نه وه له خه وه لسانه وه". پیغه مبه ری خودا خوا ی گه وه ره سه لامی بدات و سه لامی بدات، فه رمووی: نهو پیاوه ره شپسته یه که م کهس ده بیت که ده چیته به هه شته وه. به م شیوه یه له لایهن ئیین جه ریره وه گیر درا وه ته وه - له سه ره ده سه لاتی ئیین ه مید، له سه ره ده سه لاتی سه لامه، له سه ره ده سه لاتی ئیین ئیسحاق، له سه ره ده سه لاتی محمه د بن که عب، به شیوه ی مورسالی. غه ربیی و نامویی تیایدا هه یه، ره نگه شمولیشی تیدابیت، سه باره ت به ابن جه ریر، فه رمووی ته تی: دروست نییه نه مانه وهک ها وه لاتی راسه کان وه ربگیرین که له قورئاندا باسکراون.

چونکه خودا پئی وتوون که له ناویان بر دووه، نه مانه ش بو یان ده رکه وتوون، بویه باوه ریان به پیغه مبه ره که یان هه بوو، نای خوا یه مه گه ر رووداویکیان به سه ردا نه هات، دوا ی له ناوچوونی باوکیان باوه ریان به پیغه مبه ره هه بوو.

اسحاب الشیمال

(وه هاوه لانی چهپ، هاوه لانی چهپ چین؟ ژه هراوی و گهرم بوون گهرم مانه وه نهسارد و نه بهخشنده بهراستی پیش نهوه گرانبه ها بوون و پیداگریبان لهسه سونیدی دروی گهوره دهکرد و دهیانگوت: کهی دهمرین و خوّل دهبین؟، وه گهوره، نایا زیندوو دهبینه وه یان باو بایپیرانمان دهلین: بهراستی یه کهم و دوا کوّده کریته وه بو کاتی دیاریکراوی روژیکی دیاریکراو نهوا بهراستی نیوه، نیوهی چهواشه کار و نینکاریکهران له داره کانی زه قوم دهخون و سکه کانتان پر ده که نه وه بویه لئی دهخونه وه” له گهرما کهواته نهوانه ی گهرما دهخونه وه نه مه دابه زینه یان له روژی قیامه تدا.

کاتیک خودای گهوره باسی بارودوخی هاوه لانی راستی کرد، به باسکردنی هاوه لانی چهپ ناماژهی پیکردن و فهرمووی: (وه هاوه لانی چهپ، هاوه لانی چهپ چین) واته: هاوه لانی چین لای چهپ؟ پاشان نهوه ی بو روون کرده وه و فهرمووی: (له ساموم) واته: ههوا ی گهرم، وه له ههمیمدا، واته: ناوی گهرم.

(سینبهری کهسینک که جگهره دهکیشیت) ابن عه باس ده فهرمویت: سینبهری دوکهل، نه مه له لایهن مواهید و نیکریمه و نه بو سألح و قهتاده و السددی و نهوانی تریشه وه و تراوه، نه مه وهک نه وه وایه که فهرمووده ی خودای گهوره ده فهرموویت: (پرو بو نه وه ی جارن نینکاریت دهکرد. پرو بو سینبهریکی سینبهر که سینبهری نییه و ناتوانیت رزگاری بکات له بلنیه ی ناگر، وهک کوّشکیکی پریشکی فری دهدات وهک نه وه ی وشتریکی سفر بیت.

(ناخ بو دروزنه کان نهو روژه) [المرصالهت: 29، 34]، ههر بویه لیره دا فهرموویته ی: (وه سینبهری کهسینک که گهرمه) که دوکهل ی ره شه (نه سارد و نه بهخشنده).)، واته: بوّن خوّش نییه و نه له رواله تدا جوانه، وهک الحسن و قهتاده دهلین: (نه بهخشنده) واته: نه له رواله تدا شه ریفه.

الدهاک ده فهرمویت: ههر خواردنه وه یهک شیرین نه بیت بهخشنده نییه.

ابن جریر ده فهرمویت: عهره ب به نه رینی پهیره وی له م ووشه یه ده کهن، نهوانیش دهلین: (نهم خواردنه نه باشه و نه بهخشنده یه، نهم گوّشته نه چهوره و نه بهخشنده یه، وه نهم مالهش نه پاکه و نه بهخشنده یه).

پاشان خودای گهوره باسی مافی خوئیانی بو نه وه کرد و خودای گهوره فهرمووی: (بهراستی پیش نهوه دهوله مند بوون) واته: نهوان له مائی دونیادا

بوون، خوځيان بڼو چيژه کاني خوځيان تهرخان دهکرد، و په نايان بڼو نهو شتانه نه ده برد که پيغهمبه ران بڼيان هينابوو .

(وه پيداگرييان کرد) واته: نهوان نيرادهيان هه بوو و هيچ نياز يکيان نه بوو بڼو تهوبه بکهن (له سهر سويندي گهوره)، که کوفره به خودا، و بت و يه کسانکردنيان به ناغا له جياتي خودا.

نيبن عهباس ده فهرمويت: (سوينده ي درو گهوره) شيرکيبه. نه مهش له لايهن موجاهيد و نيکریمه و الدهحاک و قهتاده و السددی و نهواني تریشه وه گوترا.

الشعبي ده فهرمويت: سويندي قووله.

(وه ده يانگوت: "کاتيک دهمرين و بووينه خوځ و نيسک، نايان زيندوو ده بينه وه يان باپيرانمان؟") واتا: وا ده نين، به بيباوهری پيی، ره تکرده وه ي رووداني، خوداي گهوره فهرموويه تي: (بلن: به راستي يه کهم و دو ايبن کو ده کرينه وه بڼو کاتي ديار يکراوي روژيکي ناسراو) واته: پييان بلن نه ي محمد، که يه کهم و کو تا کوره کاني نادم کو ده کرينه وه بڼو شوينه کاني قيامت، وه هيچيان به جينا هينان، وهک نه وه ي فهرموويه تي: (نه وه روژيکه که خه لک بوي کو ده کرينه وه).

واته روژيکي شايه تحال، و دواناخهين ته نها بڼو ماوه يه کي ديار يکراو نه بيت، روژيک ديت که هيچ روحيک قسه ناکات ته نها به نيزني نهو نه بيت.

ههر بويه ليره دا فهرموويه تي: (تا کاتي ديار يکراوي روژيکي ناسراو کو ده بينه وه) واته: له کاتيکي ديار يکراو دا دنا روه، نه پيشده که ويت و نه دوا ده خات، نه زياد و کهم ده بيته وه.

(پاشان نيوه ي چه واشه کار و کافر له دره خته کاني زه قوم بخون و سکی خوځيان پي پر بکه نه وه) وه نه وه ش له بهر نه وه يه که نهوان ده گرن و قوت ددهن تا له دره خته کاني زه قوم ده خون، تا سکی خوځيان پي پر ده کهن. ده وتريت: سهر گهر دان و سهر گهر دان.

نيبن عهباس و موجاهيد و سه عيد بن جوبه ير و نيکریمه ده نين: هيم: حوشتری تينو و تينو.

له سهر ده سه لاتي نيکریمه فهرموويه تي: الحيم: حوشتری نه خوش که ناو ده مژيت و ناو ديرو ناکري.

السددی فهرموويه تي: الحيم نه خوشييه که ده ستي به سهر حوشتر دا گرتو وه، بويه ههر گيز ناکورژينر يته وه تا دهمرن، به هه مان شيوه نه هلي دوزه خيش ههر گيز به الحيم ناکورژينر يته وه.

لهسه دهسه لاتی خالید بن مه عدان: رقی له خوار دنه وهی شهر بهتی هیم بوو له
یهک قووتدا بهی نه وهی سی هه ناسه بدات.

پاشان خودای گهوره فهر موویه تی: (نهمه شوینی نیشته جیبوونیان له رۆژی
قیامه تدا) واته: نهمه یه که باسمان کردوه میواندارییان له گهل پهروه ردگاریان له
رۆژی حسابدا، ههروهک چون سهبار هت په ئیمانداران فهر موویه تی: (بهراستی
ئهوانه ی باوهریان هیناوه)، وه کرده وهی راستودروست نه نجام بده باخهکانی
به ههشت وهک شوینی نیشته جیبوونیان ده بیت) [الکھف: 107] واته: میوانداری
و شهره ف.

قه تاده و مواهید ده لئین: نهو تاوانه گهوره یه ی لئی تهوبه ناکهن. الشعبی:
سویندیکی شکاوه و یه کیکه له تاوانه گهوره کان، دهوتریت: سوینده که ی شکاند،
واته جیبه جیبی نه کرد و گهرا یه وه سه ری. وه سویندیان ده خوارد که
زیندوو بوونه وه نابیت و بتهکان یه کسانن به خودا، بویه نه وه سوینده کانیان بوو،
خودای گهوره به ناوی ئهوانه وه راپورتی دا: وه سویندیان خوارد به خودا،
به هیترین سوینده کانیان، که خودا هه رکه سیک بمریت زیندوو نه ده کرده وه، وه
له راپورته که دا: سوینده که ی له هیرادا ده شکاند، واته نه وهی خوی له
سوینده کان ببهری ده کات، که گونا هه.

وه ده یانگوت: نه گهر بمرین، نهمه ده کردنی فهرمانی زیندوو بوونه وه و
نینکاری کردنیان بوو لئی.

پاشان خودای گهوره فهر مووی: پشیان بلئی نه ی محمد یه که مه کان له
باو پیرانتان و دوا هه مینه کانتان کۆده کرینه وه بۆ کاتی دیاریکراوی رۆژیکی
ناسراو، واته رۆژی قیامت. مانای وشه که سوینده، وه هینانه ناوه وهی ل له
وته که ی خودای گهوره دا که ده لئیت: «چونکه ئیوه کۆده بنه وه» به لگه یه له سه ر
سوینده خواردن له مانا که دا، واته سویندیکی راسته قینه به پیچه وانه ی سویندیکی
درۆینه ته وه کۆده که یته وه، نینجا ئیوه که له هیدایهت لاده دن و نکۆلی له قیامت
ده که ن، له درهختی زه قوم ده خون، که درهختیکه له رواله تدا قیزه ون و له تامدا
ناخوشه، وه نهو درهخته یه که له سوره تی (و الصفات) دا ناماژه ی پیکراوه. .
که واته سکی خویان پیر ده که نه وه، واته له درهخته وه، چونکه نه وهی مه به ست
له درهخته، درهخته. دروسته به شی یه که م زیاده ره وی بیت، وه دروسته نهو شته
لاببریت، وهک نه وهی بلئیت: نیمه خواردن له دارهکانی زه قوم ده خون. وه
ووته که ی: له زه قوم مه وه سیفاتیکه بۆ درهختیک، وه نه گهر سیفاتیکه له حاله تی
ره گه زدا بوو، نهوا له حاله تی ره گه زدا له سه ر مانا که، یان له حاله تی ره گه زدا
له سه ر وشه که، نه گهر نۆبژه که له حاله تی ره گه زدا بوو، سیفاتیکه لاپراوه،
سیفاتیکه تنها له شوینی ره گه زیاده یه.

خودای گهوره دهفهرمویت: کهواته لهسه‌ری دهخۆنهوه، واته لهسه‌ر زه‌قوم، یان لهسه‌ر خواردن، یان لهسه‌ر دار، چونکه نیر و مییه.

له ناوی گهرمه‌وه، که ناوی کولاره که چر بووه‌ته‌وه و چلکی نه‌هلی دۆزه‌خه. واته گهرمای نه‌و شتانه‌ی له زه‌قوم ده‌یخۆن و برسیتی له‌را‌ده‌به‌ده‌ر تینوویان ده‌کات، بۆیه ناو ده‌خۆنه‌وه که پتییان وایه تینویتی که‌مه‌ده‌کاته‌وه، به‌لام بۆیان ده‌رده‌که‌ویت که به گهرمی کولاره.

وته‌ی خودای گه‌وره: “کهواته خواردنه‌وه‌کان هینیم ده‌خۆنه‌وه”، خویندنه‌وه‌ی نافع و عاسم و همزه. باقیه‌که‌ی کرده‌وه؛ دوو زمانی باش، عهره‌ب ده‌لین: خواردووه‌ته‌وه، خواردووه‌ته‌وه، خواردووه‌ته‌وه و له‌گه‌ل دوو دمما خواردووه‌ته‌وه.

نه‌بو زه‌ید ده‌فهرمویت: گویم له عهره‌به‌کان بوو ده‌یانگوت بریقه (شین) داممه و فه‌تح و که‌سره و فه‌تحه‌ش بیکۆتایی دروسته، چونکه ههر بیکۆتایی ههر سی کرداره‌که سه‌رچاوه‌ی خۆی وه‌ک کردار هه‌یه، نه‌ی نابینیت که تو وایت؟ گهراندنه‌وه‌ی بۆیه‌ک کات، بۆیه ده‌لینیت: کرداریکی وه‌ک شاربا و له‌گه‌ل دامما ناوه‌که. ده‌وتریت: ناوی کراوه و ناو بیکۆتاییین، کهواته خواردنه‌وه وه‌ک خواردن وایه، خواردنه‌وه وه‌ک زیکر وایه، خواردنه‌وه له‌گه‌ل که‌سراش وه‌ک خواردنه‌وه‌ی زه‌وی وایه. لیواری حوشتره تینووه‌کان که نابینرین به‌هۆی نه‌خۆشیه‌که‌وه که تووشی بووه، له‌سه‌ر ده‌سه‌لاتی ئیبن عه‌باس و ئیکریمه و قه‌تاده و السدی و نه‌وانی تر، ئیکریمه هه‌روه‌ها ده‌لینیت: حوشتری نه‌خۆش. الدحاک: حوشتری هیما تووشی نه‌خۆشیه‌که‌ ده‌بیت که ده‌بیته هۆی تینویتییه‌کی زۆر، یه‌کیکیان هیمه و مینیه‌که‌ی هیمایه. نه‌م نه‌خۆشیه پینی ده‌وتریت شه‌هوه‌تی سه‌رگه‌ردانی، قه‌یس بن الملوخ ده‌فهرمویت: ده‌وتریت که تووشی نه‌خۆشی شه‌هوه‌تی سه‌رگه‌ردانی بووه و منیش له شوینی چاکبوونه‌وه‌ی خۆم ناگادار کردووه‌ته‌وه، خه‌لکی هیمیش مه‌به‌ستیان تینوو و بی نارامی سه‌رگه‌ردان بوون. له نیو عهره‌به‌کاندا که‌سانیک هه‌ن ده‌رباره‌ی حوشتر ده‌لین: حه‌یم و حه‌یم، فره‌بیش حه‌یمه، له‌بید ده‌فهرمویت: له نه‌لعانییدی حه‌یمه‌وه بۆ ناسیاوه‌کانی شه‌عث و عه‌تله گوازاوه‌ته‌وه.

الده‌حاک و نه‌خفاش و ئیبن ئوینا و ئیبن که‌یسان ده‌لین: خا‌که‌که ناسان و خۆله. هه‌روه‌ها له‌سه‌ر ده‌سه‌لاتی ئیبن عه‌باس گێراوه‌ته‌وه: نه‌وان وه‌کو خۆل ده‌خۆنه‌وه که به ناو ناودیری نا‌کری.

المحدای: وه بۆ هه‌موو شتیک ده‌وتریت که له حوشتر و خۆلدا نابینریت: نه‌حیم و حه‌یمه. وه له الص‌حی‌حدا: ناره‌زووی خواردن گه‌وره‌ترین تینویتییه.

سۆز و خوشهويستی وهك شیتی وایه له خوشهويستییهوه، سهرگهردانى نهخوشییهكه وشتر دهبات و بهیچ لهوهراندن لهسهه زهوى سهرگهردانن. دهوتریت: حوشترهكهى حهیمما.

ههروهها الحیمه: المفازه ناوى نییه، وشهى حهیمما به واتای فتهح دیت: خۆل كه بهیهكهوه ناگریت، مانای نهویه كه له دهستهوه دهتریت تا نهرم دهیت، وه فرهییش حهیمه، وهك قههه و قهههه.

وه حهیمما لهگهه كهسرا: یهك حوشتر تینوو: حهیمهه، و حوشتری حهیمه، وهك تینوو و تینوو. وتهى خودای گهوره: نهمه هوستیلهكهیهانه له رۆزى قیامهتدا، واته رزق و رۆزى نهوانه كه بۆیان ناماده دهكریت، وهك نهو هوستیلهى كه پۆ میوانهكان ناماده دهكریت وهك شهههفیک بۆیان، وه گالتهجاری تیدایه، وهك له وتهى خودای گهورهدا: كهواته مژدهى نازاریكى پر له نازاریان پى بده و وهك قسهكانى نهبو السعد الذابى: وه كاتیک ستهمكار لهگهه سوپا میواندارى كردین، قههنا و ناسكهكانمان كرده میوانخانه بۆى.

یونس بن حهیب و عهباس لهسهه دهسهلاتى نهبو عههه، لهگهه نیسكان الزههه، “نهمه مالى خویانه”یان خویندهوه، نهویش له كۆتایى (العمران)دا شتیكى لهو بارهیهوه وت. رۆزى قیامهت رۆزى پاداشته واته له دۆزهخدا.

اسحاب الیمین

سه‌بارت بهو شتانه‌ی خواره‌وه: شرفه‌کاران جیاوازیان هه‌بووه له دیاریکردنی نه‌وه‌ی کین هاوه‌لانی دهستی راستن به پشتبه‌ستن به چهند وتهیه‌ک که، نبین الله گیراوه‌ته‌وه.

جهوزی له (زاد المصر) دا: نه‌وه‌رحمه‌تی خوای لی بیت، ده‌فهرمویت: هاوه‌لانی لای راست هه‌شت بوچوون له‌خۆده‌گرن: یه‌کیک له‌وانه نه‌وه‌یه: نه‌وانهن که له‌سه‌ر ریگای راست بوون، سویندی نادم که‌ی ئیین عه‌باس ده‌لئیت نه‌وه‌کانی له که‌مه‌ره‌که‌ی ده‌ره‌ئیران.

دووه‌م: نه‌وانهن که کتیه‌کانیان به سوینده‌کانیان ده‌به‌خشن، ده‌لئین الدحاک و القورتوبی.

سینهم: نه‌وانه بوون که به‌رپرسی خویان بوون، واته به‌خته‌وه‌ر بوون، که له‌لایهن الحسن و الربیع‌وه‌ه گوتووینه.

چوارهم: نه‌وانهن که له لای راستی نادم وه‌ریان گرتووه، نهمه له‌لایهن زهید بن نه‌سه‌له‌مه‌وه و تراوه.

پینجه‌م: نه‌وانهن که هه‌لویستیان له‌لای راسته، نهمه له لایهن مه‌یمون بن میهرانه‌وه و تراوه.

شه‌شه‌م: نه‌وان نه‌هلی به‌هه‌شتن، السددی ده‌فهرمویت.

حه‌وته‌م: پینگه‌یه‌کی به‌رزیان هه‌یه، الزه‌جاج ده‌فهرمویت.

هه‌شته‌م: نه‌وانهن که به دهستی راست ده‌برینه به‌هه‌شت، نهمه له لایهن عه‌لی بن احمد النصبوری باسی کردووه.

ده‌کریت هه‌ندیک له‌وه قسانه پووچهل بکریته‌وه. خودا ده زانی.

روونکردنه‌وه‌ی کتیبی المسباح المونیر فی ته‌حدیب ته‌فسیر ابن کثیر

سوره‌الواقع، له وته‌ی خودای گه‌وره‌وه: {وه هاوه‌لانی راست نه‌وانهن که هاوه‌لانی راستن} نایه‌ت: 27 بو وته‌ی خودای گه‌وره: {و کومه‌ئیک که‌سی تر} نایه‌ت: 40

وه خودای گهوره دهفهرمویت: وه میوهی ههر شتیک که هه‌لیبژیرن، و گوشتی
بآنده‌کانی ههر شتیک که نارەزووی ده‌که‌ن [سوره‌ الواقیع: ۲۰، ۲۱]، واته: وه
به ههر میوه‌یه‌ک که هه‌لیبژیرن به دەوری خۆیاندا دەسورینه‌وه.

ئهم نایه‌ته به‌لگه‌یه له‌سه‌ر چه‌لآلبوونی خواردنی میوه تا ئهو کاته‌ی که باش
بیت، نیمامی نه‌حمه‌د له‌سه‌ر ده‌سه‌لاتی ثابیت فهرموویه‌تی: نه‌نه‌س
فهرموویه‌تی: پیغه‌مبه‌ری خوا خوای گهوره سه‌لامی بدات و سه‌لامی بدات،
سه‌رسام بوو به.. بینین.. ره‌نگه‌ پیاوه‌که بینینه‌که‌ی بینیبیت و پرسیری
لیکردبیت که نایا نایناسیت، وه نه‌گه‌ر به میهره‌بانی ستایشی کرابیت، سه‌رسام
بوو به بینینی ئهو، پاشان ژنیک هاته‌ لای و وتی: نه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودا، بینیم
وه‌ک ئه‌وه‌ی هاتووم، بۆیه له مه‌دینه‌ ده‌ره‌نیرام، و چوومه به‌هه‌شت، و گویم له
ژهمیک بوو که به‌هه‌شت بۆی گریاوه، بۆیه سه‌یرم کرد فلان کوری فلان که‌سم
بینی، و فلان، کوری فلان، بۆیه ناوی دوانزه‌ پیاوی هینا - پیغه‌مبه‌ر، درودی
خوای له‌سه‌ر بیت، پیش نه‌وه وه‌فدیکی نارده‌بوو، و هینرانه‌ لای نه‌وان "جل و
به‌رگ روومه‌تیا ناساند، بۆیه ده‌گوترا: بیانبه‌ بۆ رووباری نه‌لبه‌یده‌خ - یان
نه‌لبه‌یده‌خ - وتی: بۆیه خۆیان تیدا نوقم کرد، و به‌ رووخساری وه‌ک مانگ له
مانگی پرده‌ هاتنه‌ ده‌روه‌ شه‌وه، و پلنتیکی زیرینیا هینا که هه‌ندیک نه‌ینی تیدا
بوو، و هه‌رچییه‌کیان بوست له نه‌ینییه‌کانی ده‌یانخوارد، و به‌ هیچ شیوه‌یه‌ک
نه‌یانه‌گۆری ته‌نها نه‌وه نه‌بیت که ههر میوه‌یه‌کیان ده‌ویست، منیش له‌گه‌لایان
خواردم.

کۆتایی

الحمد لله سپاس بۆ خودای گهوره و بالادهست که توانیم ئەم کتابەش تەواو بکەم.

لەکۆتایدا دەمهوێت بۆ زۆر سوپاسی ئەو کەسانە ئەکەم که بەردهوام پشتگیریم دەکەن تاوەکو بەردهوامی بە نویسی کتاب بەم وه بەردهوام پشتگیریان کردوم تاوەکو بەردهوام بوم.

هیوادارم بمتوانیبێت سویدیکم بەتۆی خوینەر گەیاندیبێت و هیوادارم لەدوعای خیر بێبەشم نەکەن.

سەرچاوهکانی ئەم کتابە بریتین لە:

1-قورئانی پیرۆز

2-فەرمودەکانی پیغمبەر (ﷺ)

3-میژو نوسەکان [تەبەری، قورطوبی]

4-تەفسیرەکان [ابن کثیر، رامان، تەوحیدی]

نویسی: جیهاد لەزگین

پیداچونەوه: م. عبدالرحمان شیخ عوسمان